

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.Bekerestőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczs-utca 3.A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 2.

Az első hét.

— Politikai tudósítónktól. —

Budapest, nov. 2.

Szélcsendben, méltóságteljesen töltötték el az újonnan megválasztott képviselő urak működésüknek első hetét. Semmi érdemleges dolgot nem hoztak; csupán a megalkakulásukkal foglalkoztak. A hét eseményeiből csak két dolog emelkedik ki jelentőségteljes mozzanatként. Ezek: a függetlenségi és 48-as (Kossuth) párt tiltakozása és Apponyi grófnak elnökké megválasztása. Az előbbi Barabás Béla mondotta el s az utóbbi időben már megszokottá s már-már köznapiassá vált tiltakozás még nem keltett oly nagy érdeklődést, mint az idén. A királyi hatalom és jogok között felállított finom distinctia, továbbá azon okok konstatálása, a melyek miatt a függetlenségi párt nem vehetett részt a trónbeszédnek a budai várakban történt elmondásán, tapsra ragadta a szélsőbalt, de mély benyomást keltett a többi padok soraiban is. Irányi Dániel óta nem hallottuk a közjogi ellenzéknek e kérdéshez tartozó gravamenjeit oly meggyőződen előadni, mint az idén.

Apponyi Albertnek házelnökké választásával önmagát tisztelte meg a képviselőház. A házszabályok és a szólásszabadság hivatottabb órául keresve sem lehetett volna alkalmasabb embert találni Apponyinál, a ki negyedszázadon át tartó

ellenzéki vezérkedése alatt állandóan védelmezte azokat. Az a beszéd pedig, a melylyel elnöki székét elfoglalta, mintaképe a klasszikus szónoklatoknak mind külalak, mind pedig a beltartalom tekintetében. Lelkesedéssel és bámullattal hallgatta azt a Ház, az a része pedig, a mely a magyar parlament függetlenségéről szólt, tapsra ragadta a szélsőbalt is.

Ez a két esemény volt az elmúlt hét kiemelkedő mozzanatja. Egyébb nevezetes dolog magában a képviselőházban nem történt s így csak azokról a benyomásokról számolhatunk be, a melyeket az egyes pártoknál tettünk.

A szabadelvű pártban — egyelőre még — béke honol. A különböző extrens elemek most csak farkasszemet néznek egymással, az összeütközésre a budget tárgyalásnál kerül csak a dolog, a hol majd az agráriusok és a merkantilisták precizirozni fogják követeléseiket. Beszélnek, hogy akkor heves harcok lesznek. — Egyébként a pártban már nagyon észrevehető a volt nemzeti párt előnyomulása.

Nincs az a főispáni vagy egyéb állás vagy tisztség, a melyre emberek kombinációba ne vételnének. A szabadelvű párt vezére már is Horánszky Nándor, a kinek beleegyezése és tudta nélkül Széll nem intézkedik. A jövő belügyminiszterjelöltje pedig ugyancsak sok tanácsccsal szolgál a miniszterelnöknek. Minden az ő akarata szerint történik. Az egyesült Bánffy—Tisza-párt már csak egy kis töredékkel van képviselve a Házban. Vezére gr. Tisza István pedig, mint Márius

Karthago romjain, elkeseredve, de tétlenül szemléli a történeteket.

A függetlenségi és 48-as (Kossuth) párt első szerepléséről sokat beszélnek. Két kudarczáról is be kell számolnunk. A párt számított arra, hogy a ház egyik alelnöki székét kebeléből fogják betölteni. Hogy ez az óhaj nem teljesedett, az nem a miniszterelnökön, hanem a bécsi körök akarátán mult, a kik még mindig féltékeny szemmel nézik a függetlenségi eszmék előtérbe nyomulását.

A sok és tehetséges új taggal szaporodott pártban egyébként éppen oly kevéssé teljes az összhang, mint a szabadelvű pártban. Bizonyítéka ennek az a puc, amely a pártot és vezérét a házelnöki jelölés ügyében érte. A mérsékelt elemek felülkerekedésével várható az, hogy ezentul nem fogja erejét a testvérpárttal való verekezésben — mint a hogy az a közelmúltban történt — kimeríteni, hanem legfőbb gondja az lesz, hogy a választási vitánál Magyarország közjogi helyzete teljesen kidomborítottassék, továbbá, hogy a kiegyezési kérdések tárgyalásánál Magyarország érdekei megóvassanak.

A házelnöki jelölésnél Kossuth le-szavaztatása után beszéltek ugyan arról, hogy elnökük Kossuth Ferencz lemond, de most már el van háritva az elnökválság, Kossuth marad továbbra is a párt elnöke.

Az Ugron-párt vajudik. Sajátszerű végzete e csoportnak, mely különben több jeles tagot foglal kebelében, hogy mindig

A „TISZÁNTÚL“ TARCZÁJA.

Asszonyok.

Irta: Deér.

Tar Lőrincz izgatottan járkált föl-alá elegáns berendezési dolgozó szobájában. Minden perczen az óráat nézte, s egymásután kétszer is kiszólt az inasának, hogy ha Braun ur keresi, azonnal vezesse hozzá.

Hosszu, kinos várakozás után végre megérkezett Braun bankár. Tar rendkívül előzékenyen fogadta, — szívrallal kínálta a kövér bankárt, kit azonban feltűnő hidegen hagyott Tar nagy udvariassága. Kimért, szinte bántóan hideg hangon szólt az udvariaskodó férfinak.

— Hivatni tetszett nagyságodnak. Miben lehetek szolgálatára?

Tar egy kissé elpirult erre a hideg hangra s nem minden zavar nélkül kezdett beszélni.

— Tudja édes Braun ur, — egy kis zavarban vagyok. Pénzre volna szükségem, s azért kérttem ide, mert ismerem szíves készségét, — hisz eddig még egyszer sem tagadta

meg tőlem szíveséget, — ha egy pár forintra volt szükségem.

Tar megütközve vette észre, hogy a bankár arca nagy komoly maradt e szókra, holott máskor már a beszéd elején széles mosolyra tágultak duzzadt ajkai. Nem is felelt mindjárt, csak akkor kezdett beszélni, mikor Tar megisméttette a kérést, — de akkor is olyan rideg, visszataszító hangon.

— Igazán nagyon sajnálom, de most már — s ezt jól megnyomta — nem tehetek eleget Nagyságod kérésének. Sőt bátor vagyok becses figyelmét felhívni arra is, miszerint pár nap mulva egy nagyobb összegű váltója jár le nálam, — mit semmi szin alatt sem leszek hajlandó prolongálni.

Nagyon metsző, éles volt a bankár hangja. Tar kiérezte belőle azt a lesújtó körülményt, hogy ettől az embertől most már semmit sem várhat.

Felébredt benne a férfi önérzete, büszkesége. Legjobb szeretett volna hideg, megvető udvariassággal búcsut mondani a bankárnak. De eza gondolata csak egy pillanatig tartott, aztán mintha más jutott volna eszébe, még egyszer

oda fordult a bankárhoz s szinte kérő hangon szólt hozzá.

— Ugyan édes Braun ur, — miért lett egyszerre olyan rideg, visszautasító velem szemben, holott eddig sohasem tagadta meg tőlem szolgálatát?

— Igaza van Nagyságodnak, — szólt a bankár, — de Nagyságod már olyannyira igénybe vette szolgálatomat, hogy tartanom kell attól, miszerint az eddig hitelezett összegre sem fogok kellő fedezetet találni.

Tar elsáppadt e szókra. Egy pillanat alatt átfutotta egész valóját az a tudat, hogy nagyon rosszul állhat már anyagi helyzete, ha ez az örökké mosolygó pénzember ilyen ridegen, szinte gorombán vágja a szeme közé azt, hogy vége a hitelnek. Belátta, hogy ettől az embertől már nincs mit várnia. Azért újra felvette ő is hideg nagyuri modorát s kicsinylő hangon szólt a bankárhoz.

— Ha így vagyunk uram, akkor nem akarok többet elrabolni drága idejéből. Köszönöm, hogy ide fáradt, s majd rajta leszek, hogy tisztázzak mindent.

Kezet nyújtott a bankárnak, ki minden

Honi készítményü
 Eredeti angol »
 Valódi olasz » és
 Pichler-féle gráci Lodén

KALAPOK

az őszi idényre teljes választékban megérkeztek és versenyképes árak mellett beszerezhetők uridivat üzletében, Nagyvárad, Fő-utca. Telefon 76.

Fábry Testvérek

magában hordja az egyenetlenkedés magvát. Most ismét *Bartha Miklós* és *Vissontay* léptek ki a pártból, míg a vezér azon töri a fejét, hogy visszavonuljon-e a politikai térről vagy nem. Semmiképpen sem érthető a párt embereinek viselkedése, különösen most, a midőn annyi balsors daczára megszorodottan kerültek ki a választásokból. Személyi dolgokat emlegetnek.

Bartha kilépése azonban Ugron magánügyeivel áll összefüggésben, a melyet azonban erősen titkolnak. Itt volna az ideje, hogy a pártönönmagával megalkudjék, Ugron pedig vessen számot önmagával, hogy a politikai téren való maradását magánkörülményei megengedik-e, vagy sem. Ezzel tartozik hiveinek, de főleg azon eszméknek, melyekért oly sok nemes küzdelmet folytatott. A néppárt csendes. Reményei, melyeket a választások eredménye iránt táplált, nem mentek egészen teljesebbé. De mindenestre meglehet a pártnak így is jelentékeny szaporodásán kívül az a vigasza, hogy sok kerületben csak erős küzdelem után maradt kisebbségben, meg hogy több magyar ajku kerületet hódított el. A néppárt terveiről a beavatottak is csak annyit tudnak, hogy erős akcióra készül. De hogy az akcióját, mikor és mely kérdésnél kezdi meg, az a jövő titka. Valószínű azonban az, hogy erejét a *közgazdasági kérdések* megvitatásánál fogja koncentrálni. E téren a néppárt már szép multtal dicsekedhetik.

Végezzük szemlénket a *nemzetiségiekkel*. Elhagyatottan gubbaszkodott az a párt, szász és szerb képviselő a legszélső padokon. Senkivel sem érintkeztek. Igazuk van. Idegenek ők a magyar képviselőházban, a melyben hazafiatlan eszméikkel megbecsülést soha sem fognak szerezhetni.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

A gyomai mandátum.

A *gyomai* kerület függetlenségi és 48-as pártja november 10-én tart kerületi pártterkezetlet Gyomán, amelyen *Barabás Béla* is jelen lesz, akit adott szava alól feloldanak, s egyszersmind megállapodnak az új képviselő-jelölt személyében. Nemrég deputáció ment fel Budapestre, hogy a jelölt személyében megállapodjanak. *Kossuth* Ferencz a kibukott nevesebb képviselőket ajánlotta, de miután a küldöttség kifejtette s nézetét nyomós okokkal támogatta, hogy csak helyi jelölt juttatja a pártot győzelemre, hosszabb tárgyalás után *Pikó Béla* pártelnök személyében állapodtak meg. A november 10-iki gyűlésen tehát *Pikó Béla* jelölését fogják ajánlani.

Mihály nagyherczeg politikai missziója Budapesten.

Mig mi itthon csak arról vettünk tudomást, hogy a napokban Budapesten járt orosz nagyherczeg mit tekintett meg és mivel volt megelégedve fővárosunkban, addig a külföldi sajtó *Mihály* nagyherczegnek királyunknál való látogatását *fontos politikai küldetés* színezetében tünteti fel. Különösen az olasz lapok foglalkoznak hosszabban a látogatás jelentőségével, sőt a legtekintélyesebb olasz lapok egyike a *Perseveranza* azt írja, hogy *Mihály* nagyherczeget a czár azzal a misszióval küldte Budapestre, hogy a *Balkánra* vonatkozólag Ausztria-Magyarország és Oroszország között 1897-ben létrejött egyezményt meghosszabbítsa, illetve annak újabb szövegezését megbeszélje.

A politika kulisszái mögül.

— Fővárosi tudósítónktól. —

A régi nemzeti párt tehát megkezdte ténnyelét. Első embere, vezére a Ház elnöki székébe került. Utána *Horánszky* Nándor nyomul, a kinek belügyminiszterre való kinevezése most már csak hetek kérdése.

Beavatott politikai körökben beszélnek, hogy *Apponyinak* politikai rehabilitációja odafönt, az udvarnál nagy nehézségekbe ütközött.

Igen rövidnek találták a vezeklést a negyedszázados ellenzékeskedésért. A kormányelnök azonban úgy állította oda a dolgot, hogy *Apponyi* elnöksége az egész nemzet óhaja és ezuttal ez a kívánalom odafönt is győzött.

* * *

A szabadelvű párt nagy *agrárius* csoportja a kereskedelmi és földmívelési tárca költségvetésének tárgyalásakor fejti ki első akcióját, illetve ekkor foglal majd állást.

Különös élességgel precizizozza a kisember érdekében a végrehajtás alul való kivételeket és a birtokminimumot, és érinteni fogja a korlátolt örökösödést.

Mind a három kérdés rendkívül kényes a kormányra. Mert a közös vámterületben pénzügyi helyzetünk oly kedvezőtlen, hogy itt a legtakarékosabb kormány is minden adógarasra és minden adóvégrehajtási alapra úgy rá van szorulva, hogy se a végrehajtás alul való kivételeket, se a korlátolt örökösödést, se a birtokminimumot meg nem engedhetné, miután neki a legkorlátlanabb és leggyorsabb birtokforgalomra van szüksége, hogy bélyeg és illetékadója mentől nagyobb összegeket hajtson és minden látható tárgyat el kell doboltatnia, hogy az egyenes adókat beszedhesse.

Az örökösödésre nézve, ha a kisbirtokot a család egy fia öröklí, azt vetik fel a merkantilizták, miből él a másik, a harmadik, esetleg még a többi? Hol van itt az ipar, az a sok keresetforrás, mint teszem például Angliában, hogy a család többi gyermekének tisztességes munkát és kenyeret biztosítson.

Vagy a mikor maga az állam kedvezőtlen pénzügyi viszonyokkal küzd és a középirtokos osztály a csőd szélén áll, melyik bűvös pénzügyminiszter lesz itt képes egészséges alapokra fektetni a mezőgazdasági hitelt, mielőtt Ausztriával szemben gyarmati helyzetünkől ki nem szabadultunk.

A közös vámterület alapján tehát, — a melyen pedig a kormány rendületlenül áll, az agráriusok kívánságát bajosan teljesítheti. Már pedig ha az agráristák ezekhez ragaszkodnak, amint ragaszkodniok kell, akkor le kell hogy vonják a következményeket és ki kell hogy vonuljanak a szabadelvű pártnak még mindig nagy táborából.

szó nélkül távozott. Tar hosszan nézett utána s aztán odarokadt a melléte álló székre.

— Vége! Megjött lát, mitől már rég félttem. Betelt a mérték. Nincs többé hitelem, s hiába ígértem ennek az embernek, hogy tisztázni fogom ügyemet, fogalmam sincs róla, hogy honnét teremsem elő a szükséges összeget. Pusztulás vár rám s mi legjobban gyötör, — az, — mit fog szólni *Clarisse*, ha megtudja tönkrejutásunkat? . . .

A büszke, daliás termetű férfi egészen össze roskadt e gondolatok hatása alatt. Meggöngyödvén, sápadtan ült helyén s úgy bámult maga elé fénytelen, révedező szemekkel. Többször felsóhajtott s egész valóján meglátszott, hogy agyában ezer gondolat kergeti egymást. Árcza meg-megrándult, ajkai remegtek s egész teste reszketett a belső felindulástól.

Majd egyszerre elsimultak arcának redői, — tekintete nyugodt, szinte merengő lett, — nagy, merész tekintetű szemeiben mintha egy könnyesepp csillant volna meg.

Tán észre sem vette s változást. Maga sem tudta tán a büszke, parancsoláshoz, nagyuri élethez szokott férfi, hogy lelke messze kalandozik ott, valahol a Tisza partján egy kisdud falu akáczfával segélyezett utcáin.

. . . Emlékezett. Rég letűnt idők soha vissza nem térő boldogságáról álmodott. Gyermekek volt ujra, ki boldogan futkároz a nagy udvar diófái alatt. Aztán ott látta édes szüleit. Édes atyját, a komoly s mégis igazán

szeretni tudó embert, kit az egész falu tisztelt, becsült, pedig egyforma szördölményt hordott velük, lévén ő is csak olyan egyszerű polgár ember, mint a többi. Aztán meg édes anyja jutott eszébe, az a jóságos arcú, Galamblelkű asszony, kinek mindene volt.

Itt egy pillanatra megállt, mintha időt akart volna engedni, — hogy az a könnyesepp kicsurranjon a szeméből. Aztán tovább ment. A városba szállt a lelke, hol mint kis diák töltötte azokat a feledhetetlen, boldog diák éveket, miknek legkedvesebb emlékei azok az ott-hon töltött vidám szünidők, mikor az édes szüők olyan büszkén mutogatták a diákiukat, ki első volt mindig a többi sok között. És csak telt, mult az idő. Kikopott a kisvárosi iskola padjából s ide került a főváros légkörébe. De itt is megmaradt annak a régi, tőrekvő ifjunak, kit csak becsülni tudott mindenki a szorgalmáért. Haladt előre a tudás utján. Nem vesztett semmit abból az egyszerű, józan lelkületből, mit hazulról hozott magával és boldog volt, ha néha-néha haza rándulhatott abba a kis akáczvirágos faluba, oda az ő öregedni kezdő édes anyjához, — mert ekkor már édes apja rég nem élt.

S hogy el tudott ő beszélni azzal az egyszerű, öreg asszonnyal s milyen boldog volt, amikor először érezte lelkében azt, a miférfi igazán férfivá tesz, — az igaz, komoly szerelem édes várázsát. Mert azt is ott érte meg abban a kis Tiszamenti faluban ott az akácza virágától

illatos kertben a — tanítóéknál. Ott szerette meg azt a hamvas arcú, nevető szemű Magduskát, a tanítóék egyetlen leányát. Milyen boldog is volt, mikor az első csókot lophatta annak a leánynak a rózsapiros ajkáról, mikor először hallotta tőle azt az egy szót: *szerelem!*

Hányszor elbeszélgetett édes anyjával, arról az édes boldogságról, — mikor majd együtt él az ő kicsi Magduskájával s szeretik egymást, — meg azt az jóságos öreg asszonyt, — az édes anyjukat. Hogy kicsordult édes anyja szeméből a könny, mikor ezt emlegette s hányszor mondta epekedő hangon: — Csak aztán igazán úgy lenne, édes fiam, hogy el ne felednéd ott a nagy városban ezt a tisztalelkű, harmatszép leányt, meg ezt az érted imádkozó öreg asszonyt.

Hogy fogadkozott, hogy esküdözött akkor mindkettőnek, hogy soha. Csak addig várjanak, míg híres, neves ember lesz belőle. És azok csak vártak, vártak . . .

Csak egy-egy levél jött néha-néha, — hogy vajjon megen-e már haza? Aztán meg azt írják, hogy a Magduska is egészen árván maradt s most együtt élnek avval a jóságos öregasszonnyal, — az ő édes anyjával és úgy várják már haza, hiveséges szerelemmel, édes anyai csókkal . . .

De ő nem ment. Nem volt már a régi többé. Megtántoritotta őt is a nagyvárosi légkör, a miben élt. Elvesztette a régi lelkét s

Kiválásukat tehát nem a merkantil érdekekkel való összeütközés fogja előidézni, mert ehhez az ütköző ponthoz eljutni idejük sem lesz, hanem igenis az, hogy egyenesen a kormány álláspontjával jutnak a legélesebb ellenlétebe.

Károlyi Sándor a vezér és csapata utra készülhetnek, hacsak **Szell** Kálmán valamelyes formulával nem üti helyre a dolgot. Igazán nagy mester lesz, ha kieszi.

* * *

A szabadelvű párt a pártelnök dolgában is döntött. Ismét **Podmaniczky** Frigyes foglalta el ezt a tisztelet, bár azt rebesgették, hogy **Szell** Kálmán elejtette, az ismeretes ajánló levelek miatt.

A különbözetek **Szell** és **Podmaniczky** között már régebb kelettek. Amikor ugyanis még a mult országgyűlésen a főrendiház protestáns alelnöki székének betöltéséről volt szó, **Szell** Kálmán ezt a méltóságot **Podmaniczky** Frigyesnek ajánlotta föl. Az öreg ur ezt el is fogadta, a nélkül, hogy a Tiszák véleményét erre nézve kikérte volna.

A dolognak persze nesztét vette a generális és erősen érintette a dolog azért is, mert éppen akkor híre ment, hogy **Szell** a Házat föl akarja oszlatni.

Tisza Kálmán a Ház fölőszlatása és **Podmaniczky** főrendiházba küldése között szerves kapcsolatot látott. Azt látta, hogy **Szell** nem akarja, hogy **Podmaniczky**, a kifejezetten **Tisza** ember az új választásokon a párt élén álljon, illetve azok intézésébe mint pártelnök befolyást gyakoroljon. Tudta azt, hogy a kormányelnök **Podmaniczky**val öt akarja skartba helyezni még jóval a választási harc előtt.

Ennek persze elejét kellett venni. A generális és tábora megrohanták **Podmaniczky**t és a dolog vége az lett, hogy az öreg ur kijelentette **Szell**nek, hogy ígéretét visszaszívja és a főrendiházi alelnökséget nem fogadja el.

Ez volt az első differencia a kormányelnök és **Podmaniczky** báró között.

A választások pedig megmutatták, hogy bár **Podmaniczky** a párt élén maradt, az öreg **Tisza** mégis csak kibukott és az ő sorába jutottak leghívebb csatlósai is.

* * *

A püspöki kinevezések a legközelebb várhatóak. Ott fektüdtek már a kabinetirodában az okmányok. Mindannyiba azonban formahiba csuszott be és ez okozza a késedelmet.

* * *

És hogy szó essék **Zsiga** bárólis, hát megemlíthetjük, hogy az ákosfalviak követje egészen otthonosan mozog a Házban és a mi nem könnyű munka, a folyosón is. Magában a párt-helyiségben pedig már régebből fogva megmutatta, hogy bizony meg tudja állani a sarat.

Csak a nagyságoltatás esik neki kellemetlenül, elannyira, hogy vendéglői szállásában a leghatározottabban hagyta meg, hogy őt ne nagyságolják.

El-el járogat most már a Balaton-kávéházba is, a hol esténként egynehány függetlenségi képviselő verődik össze. Es eszének egyenes járásával sikeresen vitázik az ország sorsán és sorsáról vitázókkal, oda se hederítvén, hogy ehhez való jussát magán az országgyűlésen vitássá akarják tenni.

A nagyváradai lat. szert. székeskáptalan ujonnan rendezett könyvtára.

Ismerteti: **Zsák** I. Adolf.

Az általános közművelődés és a könyvtárak száma és állapota közt oly szoros a kapcsolat, hogy közönségesen a közművelődés legerősebb, biztosabb és kétségtelenebb tényezőjéül, vagy mint az amerikai praegrensul mondja: »as an educational force«, ép a könyvtárak tartatnak. Tekintve e kijelentés abszolút érvényét, igazán talányszertűnek tűnik fel a viszonyainkkal idegen gondolkodó előtt, hogy 1885-iki könyvtárstatisztikánk adatai daczára, melyek szerint tudvalevőleg hazánkat a könyvtárak és a bennök található kötetek számát nézve csak az Egyesült-Államok multák felül s Európában legfeljebb a nagy német birodalom versenyezne vele, vagyis röviden: e téren is »egy nemzetnél sem vagyunk hátrább« mégis általános közművelődésünk képe korántsem quadrál a könyvtárviszonyok tekintetében velünk egyenlően alakult államok kulturai képével, hanem sőt a kedvezőtlenebb könyvtárviszonyú államokénál is halványabb és gyengébb az. A ki azonban egyrészt könyvtárviszonyaink fejlődését, illetőleg multját, másrészt pedig jelenét csak főbb vonásaiban is ismeri, a

fenti rejtély kulcsára a következő két pontban könnyen rábukkan.

1. Az 1885-ben hazánkban talált 2401 (minimális 500 kötettel bíró) könyvtár közül alig csak ötven van a nagyközönség számára megnyitva: a nyilvános közhasználatnak átadva. Már pedig akármily nagy legyen a közönség által hozzá nem férhető könyvtárak száma, az általános közművelődésre csak a véka alá rejtett világosság hatásával bírnak.

2. Nyilvános és magán könyvtáraink a legújabb idő ig, részben jelenben is, *gyaldzatos rendtelenségben* heverték: annyira, hogy maguk a könyvtártisztek sem, a tulajdonosok annál kevésbé tudták, hogy mi van könyvtárunkban. Pedig értékét vesztí minden könyvtár, amelyben rend nincs, mint **Laboulaye** mondja: »une bibliotheque sans catalogue, c'est un pays sans voies de communications«. Hazai könyvtáraink rendtelensége a mult század első felében valósággal közmondásossá vált s mint ismeretes **Kazinczy** Ferencznek is kihívta a gunyját maga ellen: »A *henye bibliothekarius*« című epigramjában:

Tedd adószedőnek, s bizd cassad' kezére!
Nem nyul ahhoz, a mit vállalt hűségére!

Erre vezethető vissza, hogy mindeddig teljes művelődéstörténetünket sem irhattuk meg, vagy legalább annak megirt lapjaival nem igen büszkélkedhettünk; ez volt az oka annak, hogy még csak 2—3 évtized előtt is léptenyomon azzal a steerotyp phrasissal találkoztunk, hogy a mult századok összes irodalmi (és művészeti) emlékei áldozatul estek az »idő vasfogának« vagy a »tatarok és törökök pusztító dühének«. Végre a mult század hetvenes éve meg hozták e téren is az üdvös re(?)actiót: a komolyan és szakértelemmel megindított tudományos tevékenység mindinkább és minden téren kimutatja, hogy bár sok veszett el, de még többet engedett ismeretlenül lappangani saját indolentiánk. **Fraknói** megindítván a »Magyar Könyvszemlét«, nyomában **Szabó** Károly korszakos műve jelenik meg, ezt meg a **Hellebrandt**é követte. Az ezekben közölt felfedezések mély és széles mozgalmat keltettek a hazai könyvtártulajdonosok és tisztek körében: hasonlóra buzdultak ők is. Általánossá lett a nézet, hogy könyvtáraink rendezése és nyilvántartása nemzeti kulturánk érdekében is felette nagy mértékben kívánatos, mert a bennök rejlő szellemi kincsek csak úgy válhatnak az irodalom közös vagyonává: a művelődés eszközeivé, ha létesítésük és hollétük a tudományos világ előtt tudva van.

Az eszme hódító útjában a helybeli lat.

a mit cserébe kapott érte, az hamar elfeledte azt a falusi idyllt. Új érzelmek szálltak meg a lelkét s ezek között a legerősebb volt az a szerelem, mit a szép **Clarisse**, — a tanácsos ur leánya iránt érzett. Most már azért akart híres, neves ember lenni, hogy ezt az üvegházi virágot mondhasa magáénak. Elfeledte már a falusi virágot, amelyik ott nyílik a csevegő patak partján s úgy fürdik harmatban. Elérte célját. Híres ember, — képviselő is lett. Megkapta **Clarisset** is s vele szép hozományt . . .

Es otthon csak várták el nem muló szeretettel, bizalommal. Nem tudták, hogy már hiába várják; nem volt ereje megírni édes anyjának, meg annak a szépséges leánynak, hogy már ne várjanak rá . . .

Es mikor erre gondolt, akkor újra felsőhajtott a férfi s mintha mentegezni akarta volna magát, úgy sutogott:

— Bocsássatok meg! Nem tehetek róla, de örültem szeretem ezt az asszonyt! . . .

Megrázkódott. Mintha felébredt volna valami édesen fájó álomból s egyszerre átlátná nyomoruságos helyzetét. Felállt. Végigsimította homlokát s járkálni kezdett. Meg-megállt és úgy mormogott magában egy-egy szót.

— Beszélni fogok vele . . . Oszintón elmondom neki helyzetünket . . . Ha szeret megnyugszik sorsunkban; élünk egyszerűen, mint annyi sokan! . . . Tán még boldogok is leszünk . . .

Ez a gondolat aztán fogva tartotta a lelkét. Határozott. Szilárd léptekkel indult felesége szobájába s mikor oda ért, — nem habozott, hanem nyíltan, nyugodtan elmondta az asszonynak, — kit szeretett, — hogy tönkrementek.

Az asszony meg hallgatta hidegen, gunyos mosolylyal.

— Es mit fog most tenni? — kérdezte szárazon férjétől.

A férfit megremegettette ez a száraz, hideg hang.

— Mit fogok én tenni? Hát élni fogunk egyszerűen, majd csak megleszünk, ha szeretjük egymást.

Az asszony felkaczagott. Aztán odafordult férjéhez.

— Kérem, hagyjon magamra. Öltözködni akarok, mert látogatást kell tennem.

A férfi elsáppadt. Szólni szeretett volna, de hangját elfojtotta a keserűség. Szó nélkül kiment. A lelke tele volt fájó, kínzó gyötrellemmel. Nem tudott a szobában maradni. Sétálni ment. De ott sem volt nyugta. Csak az a gondolat járt mindig a lelkében, hogy ez az asszony milyen hidegen fogadta a lesújtó hírt. Csak azt a kacaját hallotta, azt a gunyos kacaját, melylyel az az asszony az ő ajánlatát fogadta.

Es ez a gondolat nem hagyta nyugodni. Nem szeretné hát őt ez az asszony, kiért mindenét feláldozta? Nem akarta hinni.

— Beszélni fogok vele még egyszer.

Kérni, könyörögni fogok neki, hogy jöjjön velem messze idegenbe; kezdjünk egy új életet s én becsülni, szeretni fogom, mint az üdvösségemet.

Késő este volt már, — mikor ez a gondolat újra oda ütötte a feleségéhez.

Ott állt már az ajtónál, — de nem ment be. Visszatartotta valami, — egy csengő kacagás, mely onnét hatolt ki hozzá a felesége szobájából. Aztán hangokat is hallott, — a felesége hangját.

— Ha . . . ha . . . ha! Mit fog tenni? Talán sirni fog, mint egy gyermek! De mit tegyek vele! Csak nem fogok koldulni járni, — avagy tán mosni menjek én . . . én . . . a szép **Clarisse** . . . egy ilyen tönkrement, koldus ember miatt . . . Itt hagyom, . . . szökünk, — s ő éljen, a hogy tud . . .

Tar **Lőrincz** előtt elhomályosult minden. Berugta a felesége szobájának ajtaját s ott látta azt az asszonyt egy idegen férfi ölében mosolyogva, — gondtalanul . . .

Nem tudta, mit tesz, nem látott semmit, — nem hallotta felesége kétségbeesett sikoltását. Csak megállt egy pillanatra s aztán lelépte azt az asszonyt, mint a kutyát. A másikat hiába kereste, az már eltűnt. Akkor oda fordította maga ellen a fegyvert. De mintha egy pillanatra feltűnt volna előtte egy imádkozó öreg asszony, meg egy hamvasarcu, szomorú leány . . .

sz. székeskáptalanra talált, a mely kulturális és hazafias alkotások kínálkozó alkalmait sohse vetette vissza; a jelen esetben is nagy tudomány és hirtelenség tagjának *Bunyitay Vincze*nek indítványára egynek híján 200 éves multtal dicsekvő könyvtárának rendezését tervbe vette.

A rendezéssel, mely egy teljes évet igényelt, a sorok írója bízott meg.

A könyvtár rendezése által régóta érzett szükség pótlását tűző ki a nemes káptalan. A testület legnagyobb kincse: könyvtára az idők folytán felhalmozott tömeggé: congeries librorum-má lőn, mely tehernek látszott inkább, semmint élvezet nyújthatott volna s mely a szellemi kamatokat, miket egykor nagybuzgalom alapítói maguknak belőle ígérték s a fentartók méltán megvárhattak vagy éppen nem, vagy igen csekély mértékben vala képes nyújtani.

Most, midőn a hosszú és nehéz munka után igaz gyönyörrel tekintek a kész műre, erkölcsi kötelességemnek tartom, hogy a könyvtárt e lap olvasóival habár csak néhány és halvány vonással is megismeressem annál is inkább, mintán idegen érdeklődők azt szigorúan testületi jellegénél fogva legföllebb csupán szellemi látogatásukkal tisztelhetik meg.

* *

(Története.) A XIX század előtti magyar egyházi testületek könyvtárainak anyaga, ha a rubricistikai, lithurgikus, caeremonialis, stb. hasonló jellegű munkákat kivesszük, nem az illető testületeknek mint ilyeneknek közvetlen beszerzése és bevásárlása folytán állott elő, hanem azon ősi szokás, később egyháztörvényhozási határozatban (N.-Szombat 1611. XIV.) is foglalt tény alapján, hogy t. i. az egyházi személyek az illető részleges egyházra, testületre tartoznak könyvgyűjteményeiket hagyományozni, a melynek tagjai voltak. A mi e szavakban általában van mondva, azt alkalmazzák a váradi káptalannak statútumai a maga tagjaira nézve. S ez képezi az ismertetés alatt álló könyvtár genesisének s fejlődésének módját és okát. A könyvtár alapítási éve: 1702. Kitűnik ez az 1032/B. és 698/A. jegyű lithurgikus könyvek belső czimlapján olvasható bejegyzésből: *Comparatus pro Capitulo Varedensi Viennae 1702. Pro 2 flor.* (Utóbbinál egy későbbi kéz, bizton tréfából oda írta még: *sed nondum solutis*). A legrégebb testálás a Püspöky Adámé, ki 1703-ban halt meg. Őt követik: Farkas István († 1709. kicsiny, de régi becses könyvekből állott gyűjteménye); Bakó János († 1720.); Kébell Mihály († 1734.);

László Pál († 1729. kézirati művek maradtak tőle); Forgách Pál († 1747.); Csáky Miklós († 1747.); Luby István († 1751.); Gyöngyössi Gy. († 1760.); acsai Ujváry Ferencz († 1759); eredetileg a papnevelőnek hagyta könyveit, de az 1786-ban a központi József-szemináriumba olvasztatván be, könyveinek egyrészét a váradi káptalan kapta meg; Keserői György († 1761.); Szentiványi János († 1767.); Köszy Ferencz († 1761.); Rier Ferencz († 1779.); Hüller F. gr. († 1823.); Thesarovich G. († 1844.); Lopusny Ferencz († 1874.); és Rómer Ferencz († 1889.). — Hol volt elhelyezve 1776. előtt a káptalani könyvgyűjtemény? Nem tudjuk biztosan. Lehet, hogy az akkori székesegyház (mai ujvárosi templom) sekrestyéjében, vagy esetleg valamelyik kanonok lakásán; hisz az egész könyvtár ez időben 5—600 kötetnél úgy sem tett ki többet. Akármint volt is a dolog, 1776. előtt már csak megfelelő helyiség hiánya miatt is, nem voltak meg egy nagyobb szerű könyvtár alakulására a kellő feltételek. Erre vezethető vissza ama jelenség, hogy a mai könyvtári helyiség felépítése előtti időből mintegy huszonnégy kanonok könyveinek elhelyezéséről mit sem tudunk; kik ép a helyiség hiánya miatt más intézeteknek (mint Ujváry), vidéki egyházaknak (Csáky Miklós) vagy esetleg magánosoknak voltak kénytelen könyveiket hagyni.

De midőn 1776-ban az új, a jelenlegi székesegyház készen állott, s abban a megfelelő könyvtárhelyiség, a Káptalani könyvtár fejlődési menete az előbbi korszakéhoz képest ez időtől kezdve napjainkig rohamosnak nevezhető. A szaporodás mennyisége és minősége tekintetében az újabb (1776.) korszakban kiemelendők a Rier Ferencz Lopusny Ferencz és Rómer Ferencz könyvhagyatékai. Az első könyvtára magában foglalta kora termékeit és technikai tudományi munkáinak essenciáját minden nyelven: a Lopusnyi féle könyvgyűjtemény mennyiség és minőség tekintetében versenyzik az előbbivel, de a theologia széles mezejére vonatkozik; a mi maga után vonja azt, hogy egy-kettő kivétellel latin nyelvű. Végül a Rómer féle gyűjtemény becséről és jellegéről, úgy mint nagyságáról mindenki fogalmat alkothat magának. Az utóbbi időben a káptalan mint testület is természetesen bevásárlásokkal kezdte növelni könyvtárát; így pl. b. e. és nagynevű tagjának s volt könyvtárnokának Steiner Fülöpnek indítványára elhatározta, hogy a XIII. Leo ő Szentsege zégise alatt megjelenő sz. Tamás összes műveinek új kiadását megrendeli; továbbá alapító tag lévén a sz. István társulatnál, ennek összes kiadványait kapja. A káptalan csak a Rier-féle gyűjtemény átvétele után választotta meg első könyvtárnokát Haller F. gr. személyé-

ben 1801-ben. Ma — mint jeleztük — e tisztelet *Bunyitay Vincze* viseli, ki nemcsak a rendes könyvtári adminisztrációt honosította meg, ki a gyűjteményt nemcsak kezelni, hanem azt a könyvtár tudomány mai színvonalára emelni, s előbbre vinni képes.

A katolikus nagygyűlés.

Holnap, november negyedikén veszi kezdetét a kath. nagygyűlés és ezzel kapcsolatban a kath. irodalmi, társadalmi közgazdasági és ájtatossági egyesületek kongresszusainak egész sorozata, úgy, hogy a kath. nagygyűlések hete lesz ugyszólván az egész hét.

A nagygyűlésre — értesülésünk szerint — mintegy *háromezren* jelentkeztek. A nagyváradi egyházmegyéből is sokan fognak részt venni. A váradi kath. kört *Palotay* László és *Br. Gerliczy* Ferencz elnökök képviselik; dr. *Wolafka* N. püspök és dr. *Steinberger* F. kanonok előadást tartanak; a helybeli legényegylet képviselőiben az elnök és igazgatóval (akik előadást is tartanak) élükön tizen mennek s az egylet zászlaját is magukkal viszik.

November negyedikén az országos *Pásmány-egyesület* rendkívüli közgyűléssel nyílik meg a katolikus gyűlések sorozata. Ez a közgyűlés a katolikus sajtó és irodalom ügyeit fogja tárgyalni. Ugyan ezen a napon délután hat órákor lesz a katolikus ifjuság, *Sz. Imre-egylet* diszgyűlése. Este 8 órákor ismerkedési est a Vigadó éttermében.

November 5-én délelőtt kilenc órákor szentmise a belvárosi főplébánia-templomban. Tíz órákor a *nagygyűlés* első nyilvános ülése a Vigadó nagytermében. Délután 2—5 óráig a nagygyűlés *szakosztályainak* tanácskozása, 3 órákor a *kath. Legényegylet* kongresszusa, hat órákor a nagygyűlés második nyilvános ülése, nyolcz óráig pedig a katolikus ifjuság diszbanketje.

November 6-án kilencz órai mise után délelőtt 10 órákor a *katolikus körök* országos szövetségének közgyűlése a Szent István-társulat disztermében. Délután 2—4-ig szakosztályok tanácskozása, négy órákor *hódolati ünneplés* a legfenségesebb Oltáriszentség előtt és eucharisztikus körmenet.

November 7-én délelőtt 10 órákor a nagygyűlés harmadik nyilvános ülése, déli egy órákor a nagygyűlés diszbanketje a Vigadóban, fél háromkor az országos magyar *Czeccillia-egyesület* közgyűlése, három órákor a *kereztény*

Eldobta a gyilkos fegyvert. A berohanó cselédségnek csak annyit mondott:

— Agyonlőttem azt az asszonyt. Megyek bírámhoz! — Es elment.

Napokig tartott az esküdtársi tárgyalás. Vitatták a dolgot, — bonczolgatták a paragrafusokat s végre is — felmentették Tart. A férfi megtörve lépett ki újra a szabadba, mint szabad ember.

Es mikor haza ért, egy levelet talált ott, mely már napok óta várt rá. Az édes anyja írta. Remegve bontotta föl. Nem volt oka rá. Szerető hangon szólt a levél. Édes szóval hívták haza s kiértett a levél minden sorából, hogy nehezen várják már haza.

Mikor ezt a levelet elolvasta, egyszerre elfogta a lelkét valami erős vágyakozás, hogy vajha ott élhetne abban az akácfavirágos kis faluban. Hisz itt már úgy sincs mit keresnie. De mit szólnak majd otthon? Hátha ott is tudják már ezt a rettenetes dolgot?

Hiába. Nem tudta leküzdeni azt az erős vágyakozást, hogy még egyszer megcsókolja azt a jószágos öregasszonyt, hogy még egyszer a szemébe nézzen annak a tiszta lelkű leánynak. Mert érezte, mint támadt föl lelkében egyszerre a régi szeretet, a régi szerelem.

— Megyek! Ha kiűznek is, — de legalább még egyszer látni fogom őket.

... Nem üzték ki. Nagy örömmel fogadták, édes szóval marasztalták. Es ő maradt.

Azt hitte, nem tudnak semmit az ő nyomorult életéről, — a melyről hasábokat irtak a lapok.

Nem kérdezték, mit csinált ily sokáig, miért nem jött eddig. Nem látott mást, csak igaz szeretetet.

Lassan megnyugodott. Kezdte feledni a multat. S minél távolabb tűnt a mult sötét emléke, annál színesebb, boldogabb képét látta a jelennek.

Hányszor elnézte azt a szépséges leányt, ki olyan tartózkodó készséggel kereste a kedvét. Ugy szerette volna ilyenkor odavonni magához s el sem eresztene soha többé. De nem mert. Visszatartotta valami mindig. Pedig érezte, hogy sokáig már nem bírja visszafojtani érzelmeit. Es úgy félt, úgy remegett attól a pillanattól, mikor a leánynak feltárja szívét.

Hátha visszautasítja, — ha tudja, — mit tett? Ez a gondolat nem engedte, hogy újra boldog legyen. Mihelyt erre gondolt, mindjárt eszébe jutott az a másik asszony is és ilyenkor nem tudta hinni, hogy ez a tiszta, harmatlelkű leány még mindig szeretni tudná őt, ki évekig hitegette hitvány, alattomos módon.

Hosszu időn át gyöttrődött így. Végre is határozott. Egyedül volt anyjával.

— Ed-s anyám! En újra elmegyek, — szólt fáradt, tompa hangon, — nincs maradásom!

— Hát hova mennél? — szólt anyja szeliden. Aztán itt tudnád újra hagyni ezt a

galamblelkű leányt, ki esztendőknél várt reád hűséges szerelemmel és csak ez a szerelem tartotta benne az életet, a hitet...

— De hát ha már nem szeret... nyögte a férfi, — hisz nem érdemlem én azt...

Könny rezdült az öreg asszony szemében. Kézen fogta a fiát s vezette oda ahhoz a leányhoz. Mikor aztán oda értek, akkor eleresztette a fia kezét.

— Magdusom, leányom, — szólt reszkető hangon, — nézd, itt hozom a megtért bárányt. Tudod-e még szeretni?

A leány meg nem szólt semmit, csak oda röptült a férfi keblére s ott aztán felzokogott hangosan, — boldog zokogással.

A férfi meg átkarolta egyik karjával a leányt, — a másikkal meg azt a jószágos öreg asszonyt huzta oda magához s úgy csókolta az egyiknek boldogságtól kipirult arcát, a másiknak munkától kerges kezét. A könnye meg végigfolyt az arcán, leoda annak a leánynak a szöghájára.

Az öreg asszony meg lassan kibontakozott a fia karjából s becsont a belső szobába. Ott aztán nagy hirtelen elővett egy újságot s két kézzel is gyömszölte a kályhába...

— Most már nem kell ezt olvasni annak a leánynak, — senkinek...

Abban az újságban pedig meg volt írva a fiának egész élete, minden cselekedete.

szövetkezettek III-dik országos kongresszusa. Ezekon kívül november 5-én eucharisztikus konferenciát tartanak, papok számára. Nov. 6-án pedig *eucharisztikus kongresszust* tartanak. Ennek a kongresszusnak elnöke gróf *Majláth Gusztáv* erdélyi róm. kat. püspök. Az első nap teljes programja a következő:

Első nap.

November hó 4-én, hétfőn. A vendégek fogadtatása a vasuti állomásokon. Délután 5 órakor. Az Országos *Pázmány-Egyesület* rendkívüli közgyűlése a Kath. Nagygyűléssel kapcsolatosan a kath. sajtó és irodalom ügyében. A Budapesti Katholikus Kör helyiségeiben. IV., Molnár-utca 11.

Délután 6 órakor. A *katholikus ifjuság diszgyűlése*. Rendezi: A *Szent Imre* Önképző-Egylet, a Budapesti Katholikus Kör disztermében.

Tárgysorozat.

1. Szózat. Eneki a Szent Imre-Egyesület énekkara.
2. Megnyitó beszéd. Mondja: Miklós Alajos elnök.
3. Losonc végromlása. Potpourri. Zenére alkalmazta Linka Kamillo. Előadja a Szent Imre-Egyesület zenekara
4. Ünnepi beszéd. Mondja: Dr. Margalits Ede, egyetemi ny. r. t.
5. Ünnepi óda.
6. Isten dicsősége. Beethoventől. Előadja a Szent Imre-egyesület énekkara.
7. Záró beszéd. Mondja: Dr. Glattfelder Gyula, tb. elnök.
8. Induló a »Kis szökevény«-ből. Előadja a Szent Imre-Egyesület zenekara.

Este 8 órakor.

Ismerkedési est a székes-fővárosi Vigadó éttermeiben.

Az ismerkedési estén a hölgyek is részt vesznek.

Etkezés tetszés szerint.
Honvédzenekar.

Az ismerkedési estére a fővárosi katolikus ögyesületeinek tagjait is meghívja a Katholikus Nagygyűlés elnöksége.

UJDONSAGOK.

Emlékezés a megholtakról.

Verőfényes idő kedvezett a temetők ünnepeinek. Már a kora délutáni órákban hatalmas néparadat indult az elhunytak csendes honába; egyesek hogy rátévén koszorúikat a néma halomra és meggyújtván gyertyáikat buzgó imát mondjanak az elhunyt lelkiüdvéért, mások kikergetik a kíváncsiság csalt ki, hogy lássanak, szorakozzanak, és meghotránkoztassák a gyászba és áhitatba merült közönséget.

Mert vannak ilyenek is.

Ki jönnek, mert talán változatosság kedvéért egy évben érdemes ilyen halotti parádét is végignézni és így esik meg, hogy a férje sirján könnyező anya, a gyermeke sirján zokogó szülők mellett felhangzik a nevetés, kacaj... Felhangzik azok ajkáról, kiknek szívében nem a szeretet és kegyelet lakik, hanem a kiket kicsábított a látni és megítélni való.

Közönyösen, semmivel nem törődve siklanak el az áhitattal körüllátszó sirok, és taposnak keresztül az elhunyt sirok felett, mert nem téríti őket gondolkodásra a hely szentsége: vajjon mához egy évre mi lesz velük?

Elég fájdalom az ájtatoskodónak, hogy csak megemlékezni tud az ő szeretteiről, hát még hozzá hallani bántó megjegyzéseit, látni meghotránkoztató viselkedését e cynikus hivalkodónak. De valljuk meg elősegíti ezt nagyon a kegyelet elfajulása, az a hiu kérdés, melylyel egyesek sirdombjukat feldisztatik.

Mert az igaz érzéssel, a kegyelet tiszta megnyilvánulásával felszínre tör a külszin-hajhászás divatja is. Ezeket és ezeket szórnak ki külső pompára, semmitmondó czifraságra, mely többé-kevésbé hivatva van a szív érzéketlenségét leplezni.

Egy koszoru, pár szál gyertya éppen elég lenne. E helyett bosszantó hivalkodással versenyeznek világias látnivalóvá téve a csendes hantokat. Nem sokkal jobb és üdvösebb lenne-e a fölösleges tulkiadások és tulköltekezések fillérjeit az elhagyottak és árvák fölségélyezésére juttatni. Hisz evvel ugy a holtaknak mint az élőknek, de főképpen az Istennek sokkal inkább tetsző dolgot mivelnének.

*

(e. l.)

A város szépen feldisztatte *Lukács György* volt polgármester és *Rulikovszky Kázmér* sirjait. A mély gyász jeleként volt kivilágítva b. e. *Lipovniczky* püspök és a *Markovics* család sírboltja. Egyáltalán minden temetőben megható módon jelentkezett a gyász külső nyilvánulása.

A *kir. kath. jogakadémia* polgársága hagyományos szokáshoz híven szintén felkereste elhunytjai sírdombját. Sikertült beszédeket mondtak: *Szkalák Zoltán* dr. *Sipos Arpád*nál, *Krüger János* dr. *Személy Kálmán*nál, *Molnár Kálmán* Nyíry Lajosnál, *Szolcsányi Béla* dr. *Kudelka Ferencz*nél, *Juricskay Barna* dr. *Hoványi Lajos*nál. A sikertült beszédeket mindent nagy közönség hallgatta végig.

A *nagyváradi ipartestület* iparos ifjuságának önképzőkörre *Nagy Sándor* emléktáblájánál és *Rulikovszky Kázmér* sirjánál rendezett szépen sikertült emléktünnepélyt. Délután 5 óra körül indultak el az egyleti helyiségből és előbb *Nagy Sándor* szülőháza előtt állapodtak meg és itt *Kalló István* és *Tóth Lajos* mondtak igen hatásos emlékbeszédeket, majd kivonultak a gyönyörűen kidisztatott *Rulikovszky Kázmér* sírjához, ahol *Köffer Béla* igen talpra esetten emlékezett meg az ott nyugvó szabadsághősökről.

Mindkét helyen az egyletnek *Gerencsér József* által ügyesen vezetett dalárdája gyászdalokat is énekelt.

Az új-palotai templomot kirabolták.

A nagyváradi I. szertartásu r. katolikus egyházmegye egyik legszebb és leggazdagabban felszerelt templomát, a közeli *Új-palota* községben, mint értesülünk vasárnap éjjel valami elvetemült bitangok kirabolták.

A remek, terjedelmes templomot néhai *Frimont* herczeg építette s gazdagon felszerelte.

Jelenleg a *Lónyay*-nővérek a templom kegyurai, akik vallásos buzgóságukból eredő bőkezűséggel gyarapították a templom felszerelését, ruhatárát.

Valószínűleg tudták a rablók, hogy tetemes értéket képviselő arany, ezüst, selyem és bársony felszerelés van a templomban, szekrestyében és a kriptában.

A falu középpontján álló templomnak betétes tölgyfa főajtáján 10 lyukat furtak és azután vas feszítő-ruddal nyílást repesztettek, amelyen behatoltak a templomba.

A templomban feltörték a főoltáron álló tabernaculum ajtáját és elvittek onnan egy aranyozott ezüst ciboriumot és egy arany lunulát. Fölfeszítettek két perselyt is, a melyek csekély tartalmát szintén elvitték. A lakattal elzárt kereszt-kutat is feltörték, itt azonban nem találtak semmit.

Tovább azután nem dolgozhattak, mert az éjjeli örök jöttek a templom felé, a kiknek közeledtére a betörők elmenekültek, a gyertyát is égve hagyván a templomban. A csendőrség már a reggeli órákban megjelent a helyszínén és megindította a nyomozást. A gyanu két csavargóra irányul, a kik a betörés előtti nap délutánján a faluban kóboroltak.

Az okozott kár mintegy 400 koronára tehető.

Metamorphoses.

— Karczolatok a hétről. —

Öten ülnek együtt. Izgalom az arcokon, pénz az asztalon, kártya a kézben, füst a levegőben.

Néha egy-egy rekedt hang megszólal:

- Forpász.
- Husz blind.
- Husz vissza.
- No még ötvenet.
- Banda.
- Fuccs.

Pénzcsengés. Egy arc elkényszeredve elmosolyodik, három kínosan elhúzódik s kezdődik az előbbi, rejtelmes szavakban folyó színmű, melynek címéül lehetne írni

F e r b l i

vagy

mire jó a separée?

vagy

hol úszik el a családapák keresete?

Igy van ez Nagyváradon is, így van másutt is.

Egyszerre megcsendül egy csengő valahol a sarokban. A pénzhalmoz eltűnik az asztalról, a kínos mosoly az arcokról s az előbb szorongó alakok mosolyogva diskurálnak:

- Pász.
- Zöld.
- Tercz, kontra.
- Miből, meddig?
- Piros ászig.

A fölötté barátságos diskurzust megzavarja egy fölötté barátságtalan ur: egy rendőrtisztviselő, a ki igyekszik lehetőleg »váratlanul« betoppanni s lehető hivatalos szigorral megkérdezni:

— Mit csinálnak az urak?

»Az urak« nagyot néznek a kérdésre s igyekeznek a lehető legderültebben felelni:

— Semmit. De mégis: kaláberezünk, három krajczáros alapon. Ha uraságod megtisztel s leül közénk...

Azt persze nem kötik a hivatalos urnak orrára, hogy jövetelét a csengő előre bejelentette s annak intő szavára alakultak át kaláber-komániává.

Látható ilyen átalakulás Nagyváradon is, de másutt is.

*

Többek között éppen az országházban is. Hazárdjátékot folytattak ott is eddig. Egy kártyára feltették vakmerően még a magyar alkotmányt is s az ex-lex 127 elvérzett aláírója a tanu rá, nem az ütőkártyák birtokosain mult, hogy a nagy tét el nem vezett. Nem, hanem a kormánypárt játékanak kibiczei, az ellenzéki pártok és az egész magyar közvélemény zúdult közbe, azok viharos fenyegetésére mondták ki, hogy az egész csak renonce.

Azt persze akkor senki sem gondolta, hogy ebből a renonceból micsoda nagy átalakulás fog származni.

Kibiczek és játszók helyet cseréltek. Gyakorlott tarokkozók, kik elveiket bihari pontokként tették kártyára, lepottyantak kényelmesnek vélt székükről s most a helyükbe telepedett kibicznek segíthetnek drukkolni. A helyzet képe egészen átalakult. Helyet nyertek olyan elvek, melyeket az eddigi kártyázgatók örökös kibiczségre akartak kárhoztatni: az agrarizmus, a paraszt-képviselést, az Apponyiféle értelemben haladni vágyó szabadelvűek. Megszaporodtak az összes ellenfelek: az Ugron-párt, a néppárt, a Kosuth párt s megfogytak az öreg skiz ősi partnerai, elesett a hü, heveskedni mindig kész kis pagát: Gajári Ödön s elesett maga az öreg skiz is.

Átalakult a kompánia. Honnan e csodás változás?

Talán valami előérzetük volt, hogy olyan ember jön a társaságuk élére, a kinek jelenlétében nem lehet kártyára tenni Magyarország alkotmányát?

Talán érezték, hogy jön Apponyi elnöksége?

Nagy a hatása Apponyi elnökségének nemcsak pártfeleire, hanem ellenségeire is. Es ez a hatás érezhető volt már az elnökválasztás előtt is.

Nevezetes ujdonságokkal lepelt meg bennünket maga a trónbeszéd. Nemzeti büszkeségünkre, nagy multunkra hivatkozott, a jövő haladására, államunk kiépítésére serkentett — mind régen nem hallott dolgok.

Átalakulás van mindenfelé.

Es Nagyváradon?

Nagyváradon a héten volt egy kis átalakulás: a szinpadon jelentek meg a repülő ballett tagjai s ezzel a vonzerővel egyszerre megtöltötték a Szigligeti-színházat.

Ez behibonyította, hogy lehet Nagyváradon még mindig tele házat csinálni. Ha egy meglehetősen hireneve alatt maradó mutatóvány akkora publikumot csalt be, hátha lehetne tisztességes, szép műsorral is becsalogatni őket a színházba?

Somogyi megpróbálja. Erre a hónapra olyan műsort állított össze, a melylyel magas igényeket kielégíthet.

Meglátjuk, a nagyváradai közönségnek csak az igényei nagyok-e, vagy pedig a műpártoló kedve is lépést tud tartani igényeivel?

Az átalakulásra nagy szükség van mindenfelé. Nemcsak a kártyasztaloknál. Ezeknél segít a rendőrtisztviselő, de a közönségnél csak a saját jó izlése.

Aliquis.

TAJÉKOZTATO.

November 4. Megyei közigazgatási bizottsági ülés d. e. 8 órákor.
November 4. Tiszti főszemle a várban d. e. 9 órákor.
November 7. Városi közigazgatási bizottsági ülés d. u. 8 órákor.
November 1. Városi közgyűlés d. u. 8 órákor.
November 19. Az Erzsébet leányárvaház zászlószentelési ünnepélye.

* **Pénzügyi tanácsos.** A magyar kir. pénzügyminiszter *Pfuhl* Agoston pénzügyi titkár pénzügyigazgatót helyettesít m. kir. pénzügyi tanácsossá végleges minőségben kinevezte.

* **Egyházi kinevezések.** A király a szepesi székeskáptalanban dr. Zimmermann Ignác lipői főesperesnek az árvai és Hillyay Neit mesterkanonoknak a lipői főesperességre való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az ekként megüresedő utolsó mesterkanonokságra *Zvada* Ferencz czimzetes apát és jablonkai plébánost nevezte ki. — A király *Uskert* János brodnói római katolikus esperes-plébánosnak, emberbaráti és népnevelési téren szerzett érdemei elismeréséül, a *Ferencz József-rend* lovagkeresztjét adományozta.

* **Dr. Tóth Mihály reál tanár.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter dr. Tóth Mihályt, a nagyvárad közs. polgári fiúiskola igazgatóját a nagyvárad áll. főreáliskolához a természettudományi tantervűre rendes tanárrá kinevezte.

* **A város villamos világítása.** Nem régen említettük, hogy Nagyvárad város világi-tási bizottságának a memorandumát teljesen alapos munkának találta *Hollós József* kir. főmérnök, mint a miniszter által kiküldött szakértő. Tekintettel azonban a kérdés nagyfontosságára, *Fodor József*nek, a budapesti általános villamosági r.-társaság igazgatójának a szakvéleményét is kikérte a város. Ezt a véleményt szintén ismertettük; nagyban és egészben eltért a *Hollós József* véleményétől és sokkal magasabbra számítja a házi kezelés költségeit. Ez utóbbi véleményt megkapta *Hollós József* is és különösnek találja. Mivel a városi tanács felkérte, hogy tegye meg a *Fodor József* véleményére az észrevételeit, a kérdésnek rövid idő alatt eleget fog tenni. Így aztán szakértői vélemény volna, de a tanács nem tudja, hogy melyik jár közelebb az igazsághoz.

* **Halálozás.** Részvétellel értesülünk egy derék matróna: özv. *Háry* Lajosné szül. *Berekes* Juliánna elhunytáról. A temetés ma, vasárnap délután 4 órákor lesz a nagymagyar-utcai gyászaházban. Nyugodjék békével!

* **Városatyák választása.** Alig lehet észlelni, hogy Nagyvárad város polgársága közelebb ismét izgatott választási harcoknak lesz kitéve. Pedig a pártok és különféle frakciók erősen szervezkednek, de taktikával: titokban állítják össze a városatyá-jelöltek névsorát. Mint halljuk, a nagyváradai törvényhatósági tagok választását november hó 25-ére akarják kintüzni. A választás élénk és mozgalmas lesz.

* **Eltűnt leány.** Egy tudatlan falusi leány, ki helybeli uri háznál volt alkalmazásban, a múlt hó 30-án nyomtalanul eltűnt. Alapos a gyanu, hogy valami lelketlen kufár kezei közé került, a miért is a rendőrség a nyomozását rendelte el és azt, ki hirt ad az eltűnt leányról, vagy nyomra vezet a rendőrséget, jutalomban fogja részesíteni. A leány erőteljes természetű, széles arcú, szőke haju, kék szemű s zöld kockás ruházatot viselt.

* **Rémhir Tisza Kálmánról.** A fővárosban vasárnap a késő éjjeli órákban rémhir terjedt el *Tisza Kálmán* egészségi állapotáról. Ezek a hírek minden alap nélkül valók. *Tisza Kálmán* vasárnap volt utoljára a szabadelvű párti klubban. Aznap meghűlt és hurutja miatt lakásán maradt. Már jobban van és bár még köhög, az ágyát elhagyta. Egyébként *Tisza Kálmán* nagynője, *Tisza Paula*, *Soós Tamás* ügyvéd neje nyolczvankilenczéves korában meghalt. Lehet, hogy ez a gyász eset adott szárnyat a *Tisza Kálmán* egészségi állapotáról elterjedt kedvezőtlen híreknek.

* **Bimbóhullás.** *Niedermann* Antal és kedves nejét szül. *Géher* Hedviget mély gyász érte; legkisebb gyermekük, az alig 14 hónapos *Bözsikét* elragadta a halál. A kis ártatlan gyermek temetése ma, vasárnap délután 3 órákor lesz *Kőfaragó-utczáról*. Béke hamvaira!

* **Ajándékot a szegény árváknak.** A városi árvaház választmányától a következő meg-szívlelésre méltó felhívást vettük: Nagyvárad városi árvaház jótévő szívek adományából s a város közönségének áldozatkészségéből a humanizmus dicsőségére mind nagyobb mértékben igyekeznek feladatának megfelelni. Azon törekvéshez, hogy az árvaházba elhelyezett árvák az alap minél kisebb igénybevétele nélkül megfelelően láttassanak el, a közönség szíves jóakarátát kérjük. Szívesen fogadunk mindenemű érlelmi cikket, melylyel a közönség eddig is támogatta az árvaházat. Felkérjük tehát Biharmegyei gazdaközönségét s kereskedőit, valamint minden nemesszívű embert, hogy élelmiszer-ekből álló adományait az árvaház gondnokához (Városi árvaház, Schlauch-tér) beküldeni szíveskedjenek. Az árvák hálás köszönete lesz jutalma az adakozóknak. Nagyvárad, 1901. november hó 1-én. Az árvaház női választmánya: özv. *Des Echerolles Kruspér* Sándorné, az árv. női, vál. elnöknője, *Szűts* Dezső, jegyző.

* **A bejelentési hivatal.** *Gerő* Armin r. kapitány már korábban egy javaslatot dolgozott ki a bejelentési hivatal felállítására tárgyában. A javaslatot a polgármester most áttette a városi tanácshoz, a hol közelebb tárgyalás alá veszik. A felállításhoz szükséges összeg felett ugyan nem rendelkezik ez idő szerint a város, de legalább elvi megállapodásra jön.

* **Körrendelet az eczetsavnak forgalomba hozatalára.** Az eczetsavnak forgalomba hozatala a közegészségre bizonyos mértékben károsnak bizonyult. A piacról azonban sokoldalú szükségét tekintve leszorítani nem lehet, a miért is a belügyminiszter ellensúlyozandó az eczetsavnak romboló hatását, mint már több ízben, úgy 81721—1901. VII. körrendeletével megszorította forgalomba hozatalát.

A tömörített eczet forgalomba hozatalából az egészségre származható káros befolyások megakadályozása céljából pótlólag az 1900. évi 51959. sz. itteni körrendelethez az országos közegészségügyi tanács javaslatára a kereskedelmi miniszter ural egyetértőleg elrendelem, hogy a gyárosok és kereskedők a forgalomba hozott 14 százalékos eczetsavat meghaladó tartalommal bíró eczetfélében annak savtartalmát feltüntessék. Felhívom a törvényhatóságot, hogy jelen rendeletemet az illető gyárosok és kereskedőkkel mihez tartás végett — a hatósági közegekkel a hatósági ellenőrzés foganatosítása végett — közölje. Budapest, 1901. szept. hó 21-én a miniszter helyett *Gulner* s. k. államtitkár.

x **A törzsasztal.** Budapest egyik ősmert törzsasztalánál estéről-estére a legkedélyesebb módon csipkedik egymást a társaság tagjai. *Floridor* a sokat csudált hősszerelmes, a nők kedvence, utóbbi időben feltűnően lehagolt. »*Floridor szerelmes!*« suttogják a bankárleányok. »Az igazgató nem ad már előleget!« jegyzi meg egy asztaltársa, egy másik pedig felajánlja pénzestárczáját a művésznek, aki kapva-kap rajta, de ezt átvéve, csak tárogó ürességet talál benne. Így megy a hecczelődés napról-napra. *Floridor* komor arcán sötét gondolatok mély barázdát szántanak. Senki sem tudja megfeyteni *Floridor* rossz kedvének okát. Legjobb barátai sem. A titok fátyola azonban nemsokára fellebben. Egyik barátja véletlenül látta, hogy egy délelőtti komoly ábrázattal hagyta el egy ismert bankház üzlethelyiségét. Ahá! Tehát tőzsdén játszik? Avagy sorsjegyeket vásárolt?... Ettől a naptól fogva nem volt nyugta és ő csak annyit mond a csipkedésekre: »Szerencse-csillagom elhagyott!« Állandóan rosszkedvű, morozus. Gyengéden vigasztalják, de hiába. Egy este azután egy premiéren oly tüzzel játszta el szerepét, hogy hasonló hatást még nem ért el művészetével. Barátai ünnepelték. Bankettet rendeztek tiszteletére. Folyt a pezsgő és a beszédek árja. A kedélyek hulláma magasra csapott, midőn *Floridor* egyik barátja a következő beszéddel üdvözölte a művészt: »Nos kedves

barátunk, most már mindig jó kedvű lehetsz és nyugodtan alhatasz, mert Töröknel megfőtötted a főnyereményt! És csakugyan a háttérben Török A. és Társa bankháza (Budapest V., Váci-körút 4.) két küldöttet jelent meg, kiket a művész hálából a lakomára meghívott. Most már nemcsak a művészt, hanem a szerencsés bankházat is lelkes szavakban ünnepelte a jókedvű társaság.

x Őszi és Téli idényre legjobbnak elősmert Női, Férfi és Gyermekek carlsbadi cipők kizárólag Fábry Testvéreknel, Nagyvárad, Fő-utca szerezhető be. Telefon 76.

Vidéki megrendelések 10 koronán fe-
lül bérmentve.

x A kilenczedik osztálysorsjáték. Sohase volt szerencsére olyan nagyon szükségünk mint most. Nagyon időszerű tehát a m. kir. osztálysorsjáték kilenczedik sorsjátékának beköszönte. Már nem új intézmény hazánkban az osztálysorsjáték, hiszen nyolcz sorsjátéka megkedveltette közönségünkkel, és meggyökerezett a beléje vetett bizalmat. Kifogástalan működése, kezelésének abszolút korrektsége, szerencse esélyeinek rendkívül kedvező volta, nyereményeinek sokasága és nagysága, a sorsjegyek vásárlását mindenki számára könnyítő osztályrendszer a magy. kir. osztálysorsjátékot népszerűvé, sőt egyenesen közzsükké tették. A most kezdődő IX. osztálysorsjáték első osztályára szóló sorsjegyek már kaphatók. Ennek az osztálynak huzását az idén november 21. és 22-én tartják meg.

IRODALOM.

A Szent László-egyesület története.

A Szent Lászlóról nevezett koldusápoló-intézet és gyermekek menedékház egyesület egyike Nagyvárad humanus intézményei legkiválóbbjainak. Az ez évi házfelszentelési ünnepély kimagasló s maradandó becsü mozzanata volt az a nagyszabású, sok gondal előkészített beszéd, a melyben *Fetser* Antal apát-kanonok feltárta az egyesület gazdag történetét s méltatta azoknak emberbaráti szeretetét, akik a múltban, vagy a jelenben pártfogói, jótévedői az egyesületnek. A remek beszéd most önnálló, csinos füzetben is megjelent s hirdeti egy áldásos, hatalmas egyesület munkásságát.

Szigligeti társaság ülése. A *Szigligeti-társaság* megtartandó ülésére *Sipos* Orbán alelnök a következő meghívót bocsátotta ki.

A »Szigligeti-Társaság« választmányának tagjait felkérem, hogy folyó hó 4-én (hétfőn) d. u. 5 órakor szokott helyiségben (Gazdasági és Iparbank tanácskozási terme) tartandó ülésen megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1901. november 3.

Sipos Orbán,
alelnök s. k.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Vasárnap: { d. u. Eleven ördög.
este Almafa és Pillangókisasszony.
Hétfő: Utolsó szerelem.
Kedd: Görög rabszolga.
Szerda: Almafa és Pillangó kisasszony.
Csütörtök: Almafa és Pillangó kisasszony.
Péntek: Ocskay brigadéros.
Szombat: San Toy.
Vasárnap: { d. u. Peleskei nótárius.
este San Toy.

Kilencz ujdonság egy hónapban.

— A színtársulat november havi műsora. —

A színiügyi bizottság tegnapi ülése elé olyan műsört terjesztett november hónapra *Somogyi* Károly színiigazgató, amely kielégítheti a legkényesebb igényeket is.

Kilencz új darab van a műsorba; mindazok, amelyek a főváros színpadain most hódítanak.

Annyi támadás volt az utóbbi hónapban *Somogyi* Károly ellen, hogy ezekre valóban kereshetett volna alkalmasabb választ mint ezt a műsört.

Az új darabokon kívül a többi is igen szerencsésen van összeválogatva, a színi-irodalom legjavából való mind.

A színiügyi bizottság ülésének lefolyása a következő volt:

Dr. Hoványi Géza elnökölt; jelen voltak: Mezey Mihály, dr. Várady Zsigmond, Huzella Gyula, Kunz Gusztáv, Rimler Károly, Stark Gyula, dr. Dési Géza, Farkas Izidor, dr. Moskovits József.

Az elnök felolvasta a *Somogyi* Károly színiigazgató által november hónapra bemutatott következő műsört:

Almafa (új), Pillangó kisasszony (új), Utolsó szerelem, San Toy (új), Lecouvreur Adrienne, Bánkban (nov. 11-én Katona József emlékeztére), Fauszt, Bibliás asszony, Cyrano de Bergerac (új), Zaza (új), Valeria, Vadorzók, Menyem (új), New-York szépe (új), Szívem (új), Strike, Vörös talár (új), Görög rabszolga.

Az előterjesztett műsört elfogadták.

Ezután dr. *Moskovits* József felvetette azt a tavaly már sokat vitatott kérdést, hogy a színielőadásokat este 7 órakor vagy fél 8 órakor kezdjék.

Hosszu vita fejlődött ki a kérdés körül s végül a többség a mellett nyilatkozott, hogy a mostani rend tartassék fel s továbbra is 7 órakor kezdjék a színielőadásokat.

Ezzel véget ért az ülés.

Az almafa. Pillangó kisasszony.

Mondják, bár eldönteni nem tudom, hogy Az almafa plágium. Legyen. De ha plágium, igen kedves és igen sikerült plágium. Ifj. Bokor József »engedély nélkül kölcsönzött« (írjuk körül szépen); de a német sógoriól »kölcsönzött« ötlettel a magyar irodalmat tette gazdagabbá s ha másért nem, legalább hazafiságból ezért megbocsáthat neki az irodalom.

Hogy a fővárosi t. cz. kollégák nem bocsátanak meg, az érthető. Elvégre Bokor 100 vetélytárs elől ütötte el a díjat, nem csoda, ha most aztán százfelé kell verekednie.

A plágium vádját tehát ez esetben könnyen viselheti Bokor; nem esik az olyan nehezére, ha a darabot lelkesen tapsolja a közönség.

Meséje, mint egyfelvonásos apróságokhoz illik, egyszerű. *Mákó* Balázs (Krasznay) kisebb lányát, *Ilonkát* (Sohner Olga) bohó szerelmi jeleneten, ölelkelesen kapja rajta a ház réme, a zsörtölődő vénkisasszony, *Czenczi néni* (Benkő Jolán). Elszörnyedve látja *Ilonkát* *Somorjay* Gézával (Dési) ölelkezni s rohan rögtön besugni mindent a papának. A fiatalokat *Ilonka* nővére, *Margit* (E. Kovács Mariska) és ennek férje *Akos* (Szarvasi) mentik meg. Ok u. is eljátszák az *Ilonkák* szerelmi jelenetét elejétől végig, Balázs őket hallgatja ki, *Czenczi* néni árulkodása nem is talál tehát hitelre. A veszedelmes vénkisasszony kénytelen eltávozni s a fiatalok boldogságának nincs több akadály.

Ebből a meséből állítólag az almafa alatti dupla szerelmeskedés ötlete plágium. Ezenfelül a darabban annyi eredeti ötlet, a mennyi ha a halhatatlanságra nem is, de az 500 korona pályadíjra minden esetre érdemessé teszi.

Kár, hogy itt-ott ellapul, a vége pedig éppen nem csattanós.

A szereplők közül az egy *Sohner* Olga emelkedett arra a művészi magaslatra, amelyen egy, a Vigszínházban pályadíjat nyert művet elő kell adni. Csupa természetes báj és kellem, finom ötletesség és elevenség volt az egész játéka; a magyar színpad egyik igen kiváló s szép jövő előtt álló tagjának bizonyul, a ki halad előre napról-napra. Alatta maradtak, de azért még igen elfogadható alakítást mutattak be *Benkő* Jolán (Czenczi néni) humoros vénkisasszonyával, *Szarvasi* és E. Kovács Mariska a II. sz. almafás szerelmeskedésével s kisebb szerepekben *Krasznay* Andor és *Bognár* János. Dési is jobb volt, mint máskor.

A kedves, naiv (kissé talán limonádé-izű) hangulatot nem kevésbé rontotta a választók esetlen felvonulása. Magyar falusi nép helyett berugott szocialisták düllöngtek végig a háttérben, izléstelen csoportokban.

Pillangó kisasszony volt a másik ujdonság.

Még egy bájos, naiv s az előbbinél még szentimentálisabb egyfelvonásos, amelyet azonban a naivságból kivénültek is élvezettel nézhetnek meg *Székely* Irén művésze kedvéért, ifju lányok s kevésbé ifju mamák pedig boldogan megkönyyezték.

Pillangó kisasszony története egyszerű: szeret, szeretik; szerelmese megcsalja, erre ő elvágja saját nyakát édes atyja kardjával, melynek felirata: Ha nem tudsz élni becsülettel, halj meg becsülettel.

Székely Irén a czimszerepben kétféle tehetségét egyszerre mutatta be: volt drámai művésznő és énekesnő s mindkét szerepkörben egyformán nagy és kitűnő. Nem tudjuk, mozdulatai csakugyan japániaiak voltak-e, annyit tudunk, hogy kedves és ügyes volt. Azt azonban erősen kétségbe vonjuk, hogy a japániai izlése a vörös haj felé hajlanék, ha keleti faj is. *Székely* Irénnek határozottan nem volt előnyös a rőt paróba. Ezt az egyet leszámítva, alakítása minden tekintetben tökéletes és kifogástalan volt.

A többi szerep jelentéktelen. Igen jó amerikai konzul volt *Peterdy* s igen gyöngye amerikai hadnagy *Dési*. Elegáns volt *Kacziány* Viola, ötletes és ügyes a két komikus: *Bérczi* és *Krasznay*. A prólógót E. Kovács Mariska szavalta el mély érzéssel, szép sikerrel.

Feljegyzésre méltó a háromnegyed óras szünet a két darab közt. Ezt kár volt előre nem jelezni, mert egyébbel lehetett volna hasznosítani, mint hosszas várakozással. Talán ma mellőzni is lehetne?

A két előadással méltóan nyitotta meg *Somogyi* Károly a novemberi előadásokat. Ugy tudjuk, e hóra egész sereg jól betanult ujdonság van felvéve. Ha így folytatja az igazgató, akkor repülő ballett nélkül is lesz telt háza, mint a minő tegnap volt. **Dr. K. A.**

Két árva. Egy szomorú eseményekben gazdag, Páris külvárosainak szánt népdramát a *Két árva*t adtak Halottak estéjén. Van benne haláleset, táncvizalom, couplé, s minden, a mivel csak hatni lehet az alacsonyabb műveltségű emberiségre. A szereplők, a mennyire

tőlük telt, megtették, hogy néminemű mű-
élvezetet nyujtsanak a kisszámú publikumnak.

San Toy a jövő hét ujdonsága. E fé-
ny s kiállítású gyönyörű zenéjü operett foglal-
koztatja must az operett személyzetet, s re-
méljük, hogy ez ujdonság lesz a szezon igazi
slágereje, melynek két főszerepe Székely Irén s
Ámon Margit kezeiben vannak.

A darabhoz szükséges pompás kínai öltö-
zetek már nagyobbára elkészültek, s a jövő
hét premierjét semmi sem fogja akadályozni.

Utolsó szerelem. Holnap hétfőn Dóczy
Lajos örök becsü verses vígjátéka az „*Utolsó
szerelem*“ kerül színre, melyből naponta próbá-
l a drámai személyzet s mely repriz So-
mogyi igazgató vezetése alatt, kitűnő előadás-
nak ígérkezik. A főbb szerepek: Somogyiné, E.
Kovács Mariska, P. Szép Olga, Kacziány Viola,
Peterdy, Pataky Béla, Pintér Imre, Deési, Szoh-
ner Olga stb. kezeikben vannak.

NYILTTÉR.

DR. ERTSEY PÉTER

ügyvédi irodáját

Fő-utca, Gróf Bethlen-ház,

5/291. szám alatt

MEGNYITOTTA.

TAVIRATOK.

Jókai a leánya ellen.

Budapest, nov. 2. (Saját tud. táv.)
Halottak estéjén Jókai Mór és Jókainé
Nagy Bella, mint rendesen, feliratos ko-
szorut tettek Jókainé Laborfalvi Róza
sírjára. Erről a koszoruról estére valaki
letépte a feliratos szalagot s azt össze-
szaggatta.

Jókai a tegnapi lapokban a következő
levelet tette közzé:

Minden évben, mindenszentek és halot-
tak napján, megboldogult első feleségem,
Laborfalvy Róza sírjára koszorut szoktam
tenni e felirattal: »Jókai Mórné Laborfalvy
Rózának«. Az idén szentségtörő kezek e
koszoru szalagját darabokra tépték. Akárki
volt e sirt gyalázó s engemet legtisztább
kegyeletemben megsértő rosszakaróm, azt
legsúlyosabb átkommal sujtom vissza. A te-
mető igazgatóságát és a sirőrséget pedig fe-
lelőssé teszem ily hallatlan botránynak meg-
akadályozatlanul való megtörténhetése miatt.
Budapest, 1901. Halottak napján.

Dr. Jókai Mór.

A hir mindenféle kinos feltűnést kel-
tett; Jókai ma ez ügyben a következő,
még kinosabb feltűnést keltő nyilatko-
zatot tette a Magyar Nemzet munká-
társa előtt:

— Délben ujra kimentem a temetőbe,
hogy megtudjam a vizsgálat eredményét.
A temetőigazgató előadta, hogy a sírfel-
ügyelők egybehangzó vallomása szerint
a feliratos gyászszalagot s saját leányom,
Feszty Arpádné sajátkezüleg tépte össze.
A rendőrségnél már meg is tettem a lé-
péseket, hogy *sirgyalásért indítsák
meg az eljárást Feszty Arpádné sz.
Jókai Róza ellen.*

Jókai nyilatkozatát mindenféle meg-
döbbenéssel vették tudomásul.

Lesz már Tiszának mandátuma.

Budapest, nov. 2. (Saj. tud. távir.)
Fassie Tódor magyar-csékei mandátuma
ellen *Balogh* Balázs társai ma nyujtották
be a peticiót. Vádolják *Szóllósi* szolga-
birót erőszak és hivatalos hatalommal
való visszaélés, valamint a választás
eredményének meghamisításával, *Jancsó*
Dezső elnököt súlyos mulasztás és tör-
vénsértéssel.

Ezen petíció beadásával egyidejűleg
az a hir kelt szárnyra, miszerint abban
az esetben, ha a választás megsemmisítet-
nék, *a magyar-csékei mandátum Tisza*
Kálmánnak lesz felajánlva. A csékei
petícióval együtt beadott petíciók száma
ötvenkettő.

Müncheni merénylet.

Budapest, nov. 2. (Saját tud. táv.)
Münchenből jelenti tudósítónk, hogy a
tegnap este tartott hangversenyen Hoff-
mann anarchista a lépcsőházban több-
ször a tömeg közé lőtt s azután föbe
lőtte magát és szörnyet halt. Egy jegy-
szedőné s két uriember súlyosan megse-
besültek.

Nagy búrjózelem.

London, nov. 2. *Kitchener* távira-
tozza tegnapi kelettel. Éppen most egy
kemény támadásról értesülök, a melyet
Betheltől északnyugatra Berkenlaagte mel-
lett Benson hadoszlopának utóvédjére sűrű
ködben intéztek. Az ellenség, a mely-
nek körülbelül 1000 embere volt, hatal-
mába kerítette az utóvéd ágyuit, de nem
tudom, hogy el is vitte-e őket. Azt hi-
szem, hogy *vesztésünk nagy. Benson*
ezredes *belehallt* sebeibe. Ma odaérkezik
egy segítő-oszlop.

Egy újabb táviratban jelenti Kitch-
ener Barter ezredes korán reggel elérte
Benson oszlopát a nélkül, hogy ellent-
állásra bukkant volna. Azt jelenti, hogy
az utóvéd vesztesége Benson ezredesen
kívül a következő volt: elesett 8 tiszt és
58 katona, megsebesült 13 tiszt és 156
katona. A harcz nagyon rövid távol-
ságról és mindkét részről nagyon heve-
sen folyt. Az ellenség visszavonul kelet
felé. Az ő részén is nagyok a veszte-
ségek. Kitchener hozzá teszi, hogy né-
zete szerint az angolok visszafoglalták a
két ágyut.

KOZGAZDASAG.

A szőlőbirtokosok figyelmébe. A vá-
rosi szőlőtelep szerelő-bizottsága a tanács
által meghatározandó árfizetés mellett folyó
év november 15-től kezdve a helybeli szőlő-
birtokosok részére nagyobb mennyiségű, egé-
szén jól összeszorzott gyökeres faj, ugy-
szintén gyökeres zöldoltványt fog elárúsításra
bocsájtani. Melynél fogva felhivom a szőlő-
birtokosokat, hogy megrendeléseiket f. évi
november 15-éig alulírottánál annál inkább
tegyék meg, mivel azon időn túl megrendelé-
sek nem fogadtatnak el. Nagyvárad, 1901. nov. 2.
Márkus József, hegybíró.

Feloldott zárlat. Örvénd községben
(Elesdi járás) a sertésvész megszűnt, miért
is a hatóság a községet a zárlat alól fel-
oldotta.

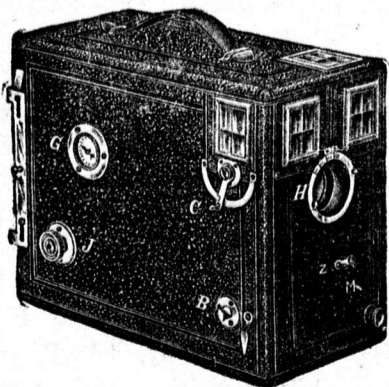
Allamsorsjegyek huzása. Az 1860-iki
államsorsjegyek mai huzásán a 600.000 koronás
főnyereményt a 9816 sor. 1 sz., a 100.000
koronás második nyereményt az 1641 sor. 19
sz., az 50.000 koronás harmadik nyereményt
a 9930 sor. 10 sz. sorsjegy nyerte meg. —
20—20.000 koronát a 7608 sor. 15 szám
és 17021 sor. 8 szám nyerte meg. —
10—10.000 koronát a 992 sor. 2. sz., 2265 sor.
7 sz., 5140 sor. 4 sz., 5333 sor. 15 sz., 5422
sor. 14 sz., 11 176 sor. 19 sz., 13438 sor. 2
sz., 14202 sor. 17 sz., 14614 sor. 16 sz., 15302
9 sz., 16560 sor. 4 sz., 16647 sor. 7 sz., 18469
sor. 6 sz., 19896 sor. 5 sz. és 19933 sor. 17
sz. sorsjegyek nyerték. (M. T. I.)

Szövetkezetből takarékpénztár. A
„*Kereskedők és Iparosok takaréka és hitelszö-
velkezte*“, mely már 2 éve áll fenn, újévtől
fogva, mint takarékpénztár fog működni. Az
eddig 50 koronás részjegyeken alapuló tőkét
ugyanis, mely a felmondás lehetősége miatt
ingadozóbb volt, százezer korona 100 koronás
részvényekből álló részvénytőke váltja fel. Az
alaptőke már *teljesen jegyezve van* s az ala-
pítók már néhány hét múlva összehívják az
alakuló közgyűlést. A legfiatalabb Nagyvárad
pénzügyintézet eddig is szépen, szőlidan és kis
keretben működött s a vezetők ugyanezen el-
veket akarják a részvénytársaságnál is érvé-
nyesíteni, hogy így az alapításkor kiemelt cél:
*kisebb exisztenciák jogos hiteligenyeinek ki-
elégítése* elérhető legyen. Az új takarékpénztár
egyelőre a régi helyiségben, Kossuth-utca ele-
jén, (Weisz ház) fog működni.

SZERKESZTOI POSTA.

R. J. Köszönet a gyors és pontos tudó-
sításért.

Mindennemű fényképészeti kellékek és
gépek gyári árban kapható

Weinstock Fülöpnél

Nagyváradon,

Szt. László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1901. okt. hó 29-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 11.80—14.—. Kétszeres buza 12.20—11.60. Rozs 12.10—11.60. Arpa 10.60.—10.30. Zab 12.80—12.40. Tengeri: 7.60.—0.—. Borsó 36.—. Lencse 40.—. Bab 13.40. Köles-kása 23.—. Burgonya 3.40. 100 kiló lángliszt 27.—. zsemlyeliszt 26.50. fehérkenyér liszt 25.50.

barnakenyér liszt 22.50. széna fuvarral 5.20, szalma 1.10 Szalonna 102.—, 6 kiló zsup-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. bükkfa 6.40, tölgyfa 5.80, cserfa 6.60, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84 Lámpaalaj —.80. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.72. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.80, Szesz 2.—. 1 mm. kősó 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 68.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—.—. magyar gyapju —.—.—, Egy hektoliter óbor 60.—, új bor

36.—, mész 2.—, kemény faszén 3.60, puha faszén 3.20. kendermag 25.—. köles 10.—. repce —.—, dió 30.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 40.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalona 1.28, sertéshus 1.04, juh-hus 64, vörös hagyma 12, fog hagyma 44, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Amerikát — Nagyváradon

Fillérből lesz a korona, ez a jelszava az Amerikai áruháznak, Fő-utcza, Bazár-épület.

A bekövetkező őszi saisonra üzletünket újból megnagyobbítottuk és pedig dus választékot tartunk a legutolsó divatu női ruha-szövetek, casán, posztó, barchet és flanel kelmékből.

A legolcsóbb árban kaphatók:

Vászon, chiffon, kanavász, kreton, szőnyeg, ágygarnitúrák, posztó és berliner kendők, blous és diszitő selyem kelmék és mindenemü rövidáru cikkek.

Még eddig nem létezett olcsó árban adunk el:

Női, férfi és gyermek téli alsó ingeket és kis öltönyöket, berliner sapkákat, rekliket és fejkötőket, férfi kemény elejű és puha elejű ingeket, kézelőt és gallérokat.

Igen nagy raktárt tartunk

kész női blousokban és női alsószoknyákban, jutányos árak mellett készitünk mérték után női blousokat és aljakat bármilyen anyagból, ugyszintén paplanokat a legrövidebb idő alatt.

193—14—20

Tömeges látogatást kér

Amerikai áruház, Fő-utcza, Bazár-(színházi)-épület.

a hol minden olcsó, semmi sem drága.

Igen érdekes és tanácsos

meglátogatni

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tételik, hogy miután a Magyar királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (IX. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a föelárusítóknak árusítás végett kiadattak. — A Magyar kir. Pénzügyminiszterium által jóváhagyott sorsolási terv itt következik:

A Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Sorsolási Terve.

Kilenczedik Sorsjáték.

100.000 sorsjegy, 50.000 nyeremény.

Első osztály Betét 12 korona. Huzás: 1901. nov. 21. és 22.		Második osztály Betét 20 korona. Huzás: 1901. decz. 18. és 19.		Harmadik osztály Betét 32 korona. Huzás: 1902. jan. 14., 15. és 16.		Hatodik osztály Betét 24 korona. Huzás: 1902. márczius 26-tól április 22-ig.	
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben 1.000,000 korona (Egy millió)	
1 á	60000	1 á	70000	1 á	80000	1 jut. Kor. nyer.	600000
1 á	20000	1 á	25000	1 á	30000	1 á	400000
1 á	10000	1 á	10000	1 á	20000	1 á	200000
1 á	5000	1 á	5000	1 á	15000	1 á	100000
3 á	2000	3 á	8000	3 á	10000	1 á	60000
5 á	1000	5 á	2000	5 á	5000	1 á	40000
8 á	500	8 á	1000	8 á	2000	2 á	30000
30 á	300	20 á	500	10 á	1000	3 á	20000
50 á	100	60 á	800	70 á	500	50 á	5000
2900 á	40	8900 á	80	4900 á	130	400 á	2000
3000 nyer.	Korona 240000	4000 nyer.	Korona 477000	5000 nyer.	Korona 898000	720 á	1000
Negyedik osztály Betét 40 korona. Huzás: 1902. február 12. és 13.		Ötödik osztály Betét 32 korona. Huzás: 1902. márczius 5. és 6.				1000 á	500
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona			27800 á	200
1 á	90000	1 á	100000			30.000 nyer. és jutalom	Korona 9.550,000
1 á	80000	1 á	30000				
1 á	20000	1 á	20000				
1 á	15000	1 á	15000				
3 á	10000	3 á	80000				
5 á	5000	5 á	25000				
8 á	2000	8 á	16000				
10 á	1000	10 á	10000				
70 á	500	70 á	35000				
8900 á	170	8900 á	663000				
4000 nyeremény	Korona 934,000	4000 nyeremény	Korona 1.061,000				

Az I. osztály huzása 1901. november hó 21. és 22-én tartatik meg. A huzások a Magyar királyi ellenőrző állami hatóság és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a huzási teremben (IV., Eskü-tér, bejárat a Duna-utcza felől). — Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi elárusítóinál kaphatók.

Budapest, 1901. évi november hó 3-án.

Magy. kir. szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Lónyay.

Hazay.

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

12.

— El fognak jönni, — biztatgatta Mária. De az öreg azért csak nézte folyton az órát, s perczről-perczre türelmetlenebbül jegyezte meg:

— Dehogy. Mondom, hogy nem fognak jönni.

Egy óra mulva aggodalma nem ismert határt.

— Valami szerencsétlenségnek kellett történni, — szólt siralmas hangon.

Polanieczki, a ki Mária mellett állt, meghallotta a leány suttogó megjegyzését.

— Semmi sem történt. Hanem apa ma egész este roskedvű lesz!

S minő gondtelt kifejezés ült az öde, fiatalosan bájos arczon!

— Tudakozódní kellene, — szólt Polanieczki, hogy eloszlassa a felhőt. — Ugy tudom, nincs messze Jamiszék otthona?

— Elküldjek valakit, apám? — kérdezte Mária.

— Nagyon kedves vagy, — felelt keserűen Plawiczki, — majd csak magam megyek.

Parancsot adott, hogy befogjanak, aztán néhány pillanatnyi habozás után így szólt:

— Gató, jere velem. Ki tudja, nem lesz-e szükség reád?

A fiatal ember savanyu arczot öltött. Ujjait torzonborz lenszőke hajába mélyesztette s morgva hangon szólt:

— A csolnakot kivonták a tóból; a kertész nem tudta lebecsítani. Mult vasárnap akartam vizre eresztetni, de Mária kisasszony nem engedett kimenni, mert szakadt az eső.

— Hát eredj, de siess! Megvárlak.

Gatowski erre a szóra leverten távozott. S mitsem törődve többé leányával vagy vendégével. Plawiczki hangosan ekként elmélkedett:

— Bizonyosat, megint migraine-je van. Majd elküldjük Gatowskit az orvosért. Ez az ostoba tanácsos sem tud valamit kitalálni...

Aztán szabad folyást engedve rossz kedvének, hirtelen öcséséhez fordult:

— Sohasem láttam ostobább áczkót...

— Kiről beszélsz, bátyám?

— Ugyan hát kiről beszéltek?! Jamiszról!

— De, édesatyám! — csititgatta Mária.

Az öreg ember végig sem hallgatta.

— Jól van, jól, — folytatta bosszusan. —

Hiszen tudjuk a dolgot. Gytlőlőd Jamiszné, mert rokonszenvével kitüntetett.

Ez neked persze nem tetszik. Ha örömed telik benne, élvezd a nemeslelkű tanácsos gazdaság-tudományi bölcsességét, olvasd rendre azt a sok száraz könyvet, miattam akár szobrot is állíthatatsz neki, de engedd, hogy magam válaszzam meg barátaimat!

Polanieczki ekkor méltathatta teljesen a leány szelid természetét. A helyett, hogy neheztelt volna atyjára, csendes-n melléje lépett s lehajtva fejét, homlokát csókra nyujtotta a festett, pedert bajusz felé.

— Ne haragudj atyácskám, — kérlelte szépen, — látod mindjárt előáll a kocsi.

Plawiczki lecsendesedett. Igazán, őszinte szívből szerette gyermekét.

— Hiszen tudom, hogy jó, becsületes gyermek vagy — szólt csókot nyomva a fehér homlokra, — de hol marad az a haszontalan Gató?

Alig ejtette ki ezen szavakat, midőn lélekszakadva, lihegve, kimelegedve elősietett amaz.

— A csónak tele van vízzel, — beszélte, — hiába veszködtem, nem sikerült rendbe hozni.

— Vedd a kalapodat és menjünk, — sürgette Plawiczki, — már hallom jönni a kocsit.

Egy perczel később Polanieczki és Mária magukra maradtak.

Eleinte kissé zavartan álltak egymással szemben. Háziaszszonyi tisztjében Mária beszéd-tárgy után kutatott.

— Atyám — szólt — azelőtt mindig előkelőbb s műveltebb társaságban forgott, mint a milyennel itt meg kell elégednünk. Ez az oka annak, hogy Jamisznéért rajong. De azért a tanácsos is okos és nemeslelkű ember.

(Foly. köv.)

**Ő cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.
A polgári jótékony czélokra szánt
XXXIV. cs. kir. államsorsjáték.**

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 16.404 nyereményt tartalmaz készpénzben 442.900 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezekedik.

A huzás visszavonhatlanul 1901. évi december hó 12-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál III. ker. Vordere Zollamts-strasse 7. sz. a., továbbá lottógyűjtődékekben, dohánytözsdekben, adó-, posta-, távirada és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyevők részére ingyen adatkak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

221-3-10

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátékok osztálya.

JEGYZÉKE az 50,000 nyereménynek.
Legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben: **1.000,000 korona.**

Korona	
1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
1 " "	80000
1 " "	70000
2 " "	60000
1 " "	40000
5 " "	30000
1 " "	25000
2 " "	20000
3 " "	15000
31 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
432 " "	2000
763 " "	1000
1238 " "	500
90 " "	300
81700 " "	200
3900 " "	170
4900 " "	130
50 " "	100
3900 " "	80
2900 " "	40
50,000 nyer. és jut. kor. összegben	13.160,000

Asz összes nyeremények 5 hónapon alatt kifizetnek és készpénzben fizetendők.

Kiváló szerencse

TÖRÖK-nél

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk.

Öt és fél millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabesült vevőink.

Az egész világ legesélydusabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nemsokára újból kezdetét veszi.

100,000 sorsjegy 50,000

pénznyereménnyel sorsoltatik ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyer a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen **Tizenhárom millió 160,000 koronát**, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat **állami felügyelet alatt áll.**

Az I-ső osztály **eredeti sorsjegyeinek** tervszerű betétjei a következők:

egy nyolczad (1/8) forint	— 75 vagyis	1.50 korona
egy negyed (1/4) "	1.50 "	3. — "
egy fél (1/2) "	3. — "	6. — "
egy egész (1/1) "	6. — "	12. — "

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy a **pénz beküldése** ellenében küldjük szét. Hivatalos tervzet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk, tekintettel arra, hogy a **nyereményhuzások** már **november hó 21., és 22-én** lesznek, azonnal, de legkésőbb

f. év november hó 21-ig

bizalommal hozzánk küldeni.

Török A. és Tsa.

BANKHÁZ

Budapest,

Hazánk legnagyobb detail osztálysorsjáték üzlete.

Főáruháuk osztálysorsjáték osztályai:

1. Váci-körut 4.
2. Múzeum-körut 11.
3. Erzsébet-körut 54.

Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. ÉS TÁRSA bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervzettel együtt küldeni.

Az összeget — korona összegben { utánvételezni kérem } A nem tetsző tör-
postautalvánnyal küldöm } lendő
mellékelem bankjegyekben (bélygekben) }

Pontos cím:

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1901. évi október 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Püspök-Ladány—Debreczen—Ermihályfalva.									
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.	V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.			
Budapest ind.	6 50	8 30	2 —	5 45	9 15	—	Kolozsvár ind.	—	—	5 23	7 —	12 32	6 13	11 01	P.-Ladány ind.	4 —	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Rákos >	7 02	8 51	2 13	6 06	9 28	—	Jegenye >	—	—	7 59	1 14	7 16	—	—	Debreczen >	5 10	2 56	6 46	11 44	3 56	7 41
Ujzász >	8 28	10 59	3 36	8 40	10 56	—	B.-Hunyad >	—	—	6 40	8 37	1 44	7 54	12 20	Ermihályfalva érk.	6 36	3 57	7 29	1 —	4 58	9 13
Szolnok >	—	11 31	3 59	9 27	11 19	—	Csucsá >	—	—	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Szajol >	9 21	11 50	4 12	9 46	11 33	—	Rév >	—	—	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	Ermihályfalva ind. 6 17 11 17 3 14 5 27 9 14 8 02						
P.-Ladány >	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54	Élesd >	—	—	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	Debreczen > 7 32 12 36 4 16 8 10 10 27 9 01						
Egér >	—	2 12	—	12 07	—	5 11	Mező-Telegd >	—	—	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	P.-Ladány érk. 1 28 1 45 5 03 9 43 11 28 9 48						
Sáp >	—	2 27	5 48	12 24	—	5 32	F.-Vásárhely >	—	—	6 49	—	11 01	—	10 27	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.						
B.-Ujfalu >	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	Várad-Velence >	—	—	7 02	8 32	11 10	—	10 37	Vértés Nagy-Léta						
M.-Péterd >	—	3 —	—	1 —	—	6 15	Nagyvárad érk.	—	—	7 11	8 38	11 17	3 57	10 44	Debreczen i. 9 35 4 31 Nagy-Léta-Vértés ind. 5 25 1 05						
M.-Keresztes >	—	3 12	—	1 14	—	6 31	Nagyvárad ind.	—	—	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	Sáránd > 10 18 5 16 M.-Pályi > 5 47 1 30						
Bors >	—	3 25	—	1 28	—	6 50	Püspöki >	—	—	2 36	8 52	11 47	—	11 14	H.-Pályi > 10 28 5 26 H.-Pályi > 6 03 1 48						
Püspöki >	—	3 32	—	1 36	—	7 02	Bors >	—	—	2 47	—	11 54	—	11 22	M.-Pályi > 10 45 5 48 H.-Bagos > 6 18 2 05						
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	Mező-keresztes >	—	—	3 12	—	12 05	—	11 37	N.-Léta-Vértés érk. 11 16 6 18 Debreczen é. 7 18 3 13						
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25	Mező-Péterd >	—	—	3 30	—	12 17	—	11 59	Sáránd—Derecske.						
V.-Velence >	—	4 05	—	2 30	2 25	12 32	B.-Ujfalu >	—	—	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	Derecske ind. 6 00 1 49						
F.-Vásárhely >	—	4 16	—	2 41	—	12 45	Sáp >	—	—	4 39	9 38	12 47	—	12 25	Derecske érk. 10 42 5 45 Sáránd érk. 6 20 2 09						
M.-Telegd >	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	Báránd >	—	—	5 01	—	1 01	—	12 41	Sáránd ind. 10 33 5 26						
Élesd >	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	1 37	P.-Ladány >	—	—	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	Derecske érk. 10 42 5 45						
Rév >	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10	Szolnok >	—	—	—	11 21	3 08	6 59	3 04	Sáránd érk. 10 42 5 45						
Csucsá >	2 16	6 31	8 37	4 52	4 16	3 49	Ujzász >	—	—	—	11 44	3 35	7 32	3 37	Sáránd ind. 10 33 5 26						
B.-Hunyad >	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48	Rákos >	—	—	—	12 03	3 58	7 50	4 05	Derecske érk. 10 42 5 45						
Jegenye >	3 15	7 49	9 33	6 01	—	5 34	Budapest érk.	—	—	—	1 37	6 03	9 28	6 52	Sáránd érk. 6 20 2 09						
Kolozsvár érk.	8 30	8 33	10 08	6 59	5 55	7 04				—	1 50	6 20	9 40	7 10							

A vonatok közlekedési ideje középeurópai idő szerint van kitüntetve.
A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelzi.
A + jelzettek feltételes megálló helyek.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 37.

Idénybérlet 35.

Nagyváradon, vasárnap, 1901. nov. 3-án

délután 3 órakor, fél helyárrakkal

AZ ELEVEN ÖRDÖG.

Operette.

este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal

Pillangókisasszony.

Japán dráma.

Ezt megelőzi:

A L M A F A.

Vigjáték

Mákó Balázs — — — — — Krasznay Andor
Márgit, leánya — — — — — E. Kovács Mariska
Ilonka, — — — — — Szohner Olga
Cenci, Mákó néje — — — — — Benkő Jolán
Beldi Akos, Márgit férje — — — — — Szarvasi Sándor
Somorjay Adorján — — — — — Bognár János

HELYÁRRAK: Nagypáholy 7 frt. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Kórszék 1 frt 20 kr., Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszek 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap hétfőn, nov. 4-én

Utolsó szerelem.

Vigjáték.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, nov. 2
Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, repeze, aug.	—

Értéktőzsde

	Budapest, nov. 2.
Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Allamvasut	624.50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzálog	483.—
Salgótarján	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. nov. 2-án.

Magyar aranyjárdék 4%	118.60
Magyar koronajárdék	92.95
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4.75%	121.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2.75%	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-tól	119.—
Magyar földterhermentelési kötvény 4%	93.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	99.75
Horvát-szlavónföldterhermentelési kötvény	98.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	178.50
Tiszszabályozás és szeszi sorsjegyek kölcsön	144.—
Osztrák járadék papírban	98.20
Osztrák járadék ezüstben	98.05
Osztrák járadék aranyban	118.90
Osztrák korona járadék	95.25
Osztrák államsorsjegyek	138.50
Osztrák magyar bank részvény	16.—
Magyar hitelbankrészvény	634.—
Osztrák hitelintézet részvény	624.—
Párisi vista	—
20 frankos arany (Napoleon) or	19.04
Németbirodalmi márka	—
London vista	—
20 márkás arany	28.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Most lehet legolcsóbban
női és férfi fehérneműt, vásznat és asztalneműt
beszerezni!

Menyasszonyi kelengyék!

Teljes végeladás!

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

225-0-102

Tisztán kezelt, természetes hegyi-

BOROK KIMÉRÉSE.

Mertz Nándor

Nagyváradon, N.-Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefonösszeköttetés: 134. sz.

Borárok leszállítása!

VALÓDI MAGYAR BOROK!

Nagymennyiségű kedvező bevásárlásaim folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy képes vagyok, míg ezen készletem tart,

kitünő minőségű boraimat

a következő előnyös árban úgy nagyban, mint kicsinyben kimérve is elárusítani.

Idei karczos, hegyi ujbó, literje 28 kr.,

— 100 liter: 18 frt. —

Idei karczos, hegyi ujbó, rizling, lit. 32 kr.

— 100 liter: 21 frt. —

Kitünő asztali ó-bó, literje 32 kr.

— 100 liter: 22 és 23 frt. —

Magyarádi asztali ó-bó literje 40 kr.

Magyarádi pecsenyebó » 50 «

Magyarádi bakator » 60 »

Asztali veres bó » 44 »

Ménesi » 64 »

VALÓDI borból égetett COGNAC, literje 2 frt.

COGNAC PALACZKOZVA A LEGOLCSÓBB ÁRBAN!

Finom Jamaicai Rum, literje 1 frt.

Mindennemű üvegelt-, csemege és pezsgőborok! — Ajánlom jól berendezett fűszer- és csemege-üzletemet.

Tisztelettel

Mertz Nándor.

Borüzletem mindennap, tehát vasárnap is egész nap nyitva van s mindennemű borok poharanként is kiszolgáltatók. — Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek, helyben házhoz szállíttatók!

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.

Kitünő karczos ujbó, literje 28 kr., Rizling 32 kr.

Elsőrendű asztali ó-bó, literje 32 krajczár!